

สภาพโดยทั่วไปของจังหวัดหนองคาย

การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดนของเมืองหนองคายจำเป็นจะต้องศึกษาเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์เหตุการณ์สำคัญในอดีตที่น่าสนใจ นำรู้สำหรับนักท่องเที่ยว และความเป็นมาของเมือง สภาพโดยทั่วไปของเมือง ทางด้านกายภาพ สังคมและวัฒนธรรม รวมไปถึงลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ ระบบโครงสร้างปัจจัยพื้นฐาน ฯลฯ ที่เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการและการเดินทาง รวมถึง ในแต่ละช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของเมืองในด้านต่าง ๆ อันมีผลต่อการวิเคราะห์ และคาดการณ์ การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา ให้มีความเหมาะสมกับสภาวะ ของเมืองในอนาคต

3.1 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมืองหนองคาย

เมืองหนองคาย เป็นจังหวัดที่อยู่ชายแดนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทยอยู่ติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนเมืองหนองคายหรือจังหวัดหนองคาย มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนานประมาณ 200 ปีเศษ ตามพงศาวดารได้มีการกล่าวถึงพื้นที่ ที่เป็นบริเวณเมืองหนองคายในปัจจุบัน ซึ่งพอจะสรุปได้เป็นช่วงปี ดังนี้

พ.ศ. 2321 ในแผ่นดินสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชพระเจ้าแผ่นดินไทยได้ให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก (รัชกาลที่ 1) ยกทัพมาตีนครเวียงจันทน์ เนื่องจากพระเจ้าศิริบุญสารแห่งนครเวียงจันทน์ ไม่ได้ปลงพระทัยร่วมมือกับไทยไปปราบพม่า อีกทั้งเจ้าสุริยวงศ์ แห่งหลวงพระบางก็ฟ้องต่อไทยต่อว่าพระเจ้าศิริบุญสารเป็นอย่างมาก

พอได้โอกาสเหมาะสมเด็จพระเจ้าตากสินจึงแต่งตั้งเจ้าพระยามหากษัตริย์ ศึก (รัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรี) เป็นแม่ทัพใหญ่ยกพลมาทางบก สมทบกับกำลังหัวเมืองฝ่ายตะวันออก และแต่งตั้งให้พระยาสุรสีห์ (น้องเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก) ยกทัพเรือมาจากประเทศเขมร (กัมพูชาในปัจจุบัน) เกณฑ์พลเขมรต่อเรือยกพลขึ้นมาตามลำน้ำโขง ส่วนกองทัพของเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกยกมาทางนครราชสีมา ผ่านเมืองสุรินทร์ เมืองศรีสะเกษ มาสมทบกับกองทัพเรือที่เมืองจำปาศักดิ์ กองทัพไทยทั้งสองก็สามารถยึดเอาเมืองจำปาศักดิ์ได้อย่างง่ายดาย

ฝ่ายพระเจ้าศิริบุญสารทราบเหตุการณ์ จึงป้องกันพระนคร (เมืองเวียงจันทน์) และแต่งตั้งกองทัพออกไปตั้งรับกองทัพไทยอยู่เมืองพันพร้าว (เมืองพานพร้าว ปัจจุบัน คืออำเภอศรีเชียงใหม่) เมืองพะโค เมืองเวียงคุก (บ้านเวียงคุก อ.เมืองหนองคายในปัจจุบัน) เมืองไผ่ (หนองคายในปัจจุบัน) จนถึงเมืองนครพนม แต่ก็ไม่สามารถต้านกองทัพไทยได้ กองทัพไทยยกทัพไปตีนครเวียงจันทน์ได้เป็นผลสำเร็จ ภายหลังจึงกวาดต้อนชาวลาวทั้ง ราชบุตร ราชธิดา ข้าราชการบริวาร ขุนนาง ท้าวพระยา พ่อค้า คนบดี่ ฯลฯ เก็บเอาทรัพย์สินอันมีค่าทั้งปวงรวมถึงพระแก้วมรกต อันเป็นมิ่งเมืองของเมืองลาว เดินทางลงกรุงเทพฯ ผ่านเมืองสระบุรี แม่ทัพ

ไทยจึงให้ครอบครัวลาวหลายหมื่นครัวเรือนตั้งบ้านเรือนอยู่ จ.สระบุรี ที่เหลือเฉพาะพวกที่เป็นเชื้อกษัตริย์ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ พาลงไปยังกรุงเทพ ฯ

ตั้งแต่นั้นมาราชอาณาจักรลาวทั้ง 3 คือ อาณาจักรนครจำปาศักดิ์ของพระเจ้าไชยภูมิร อาณาจักรเวียงจันทน์ของพระเจ้าศิริบุญสาร และอาณาจักรหลวงพระบางของเจ้าสุริยวงศ์มีอันต้องเสียเอกราชให้แก่ไทยพร้อมกันในปี พ.ศ. 2322 เพราะความไม่สามัคคีปรองดองกัน อาณาจักรทั้ง 3 ต้องเสียส่วย ดอกไม้ทองให้แก่ไทย โดยที่พระเจ้าแผ่นดินไทย ยังคงให้มีกษัตริย์ปกครองแผ่นดินของลาวอยู่ ถึงแม้ว่าได้ตกเป็นเมืองขึ้นของไทยแล้วก็ตาม (แผนที่ประกอบ 3.1)

ประชาชนชาวลาวที่ถูกกวาดต้อน ในช่วงปี 2321-2322 ในช่วงที่ไทยขึ้นมานครเวียงจันทน์ครั้งแรกและในสมัยเจ้าอนุวงศ์นั้น คนลาวพวกเหล่านี้ ไทยให้กระจายไปตั้งบ้านเรือนอยู่แขวงเมืองลพบุรี และเมืองปราจีนบุรี เมืองเพชรบุรี และเมืองพนัสนิคม (กวาดต้อนไปจากเชียงขวาง & นครพนม และ สกลนครด้วย) ส่วนคนลาวที่อพยพไปเอง บางส่วนอัน ได้แก่ชาวเมืองนครพนม ในช่วงว่างเว้นจากสงครามไปตั้งถิ่นฐานแถวสมุทรปราการ ลาวพวกนี้ไทยเรียกว่า "ลาวอาสา"

พ.ศ. 2370 ตรงกับสมัยของพระเจ้าอนุวงศ์เป็นกษัตริย์ของลาว (นครเวียงจันทน์) ได้ทำการกู้เอกราชร่วมกับเจ้าราชวงศ์ให้เจ้าราชวงศ์ โดยให้ราชวงศ์ยกกองทัพไปกวาดต้อนเอาครอบครัวชาวลาวที่ไทยเอาไปไว้ที่เมืองสระบุรี ลพบุรี คืนมาเวียงจันทน์ดังเดิม ส่วนพระองค์ไปตีเมืองโคราช ฝ่ายกรุงเทพ ฯ ตรงกับสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ทราบว่า พระเจ้าอนุวงศ์คิดแข็งเมืองจึงโปรดให้ยกกองทัพติดตามพระเจ้าอนุวงศ์และเจ้าราชวงศ์ โดยมีพระเจ้าบดินเดชา เป็นแม่ทัพ จนถึงนครเวียงจันทน์ ท้ายสุด ทั้งเจ้าอนุวงศ์และเจ้าราชวงศ์ ถูกไทยจับได้พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ข้าราชการ ถูกส่งไปยังกรุงเทพ ฯ แล้วสิ้นประชนม์อยู่ที่กรุงเทพ ฯ ปี 2371

ไทยตีนครเวียงจันทน์ ครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้สั่งให้เรือเผาทำลายนครเวียงจันทน์ทั้งหมด (ยกเว้นวัดศรีสะเกษ ที่หลงเหลือมาจนถึงปัจจุบัน) สาเหตุเพื่อมิให้เวียงจันทน์กลับคืนเป็นเมืองได้อีก และให้ล้มเลิกอาณาจักรล้านช้างเสีย นครเวียงจันทน์ที่เคยรุ่งเรืองในอดีต จึงลึกลงเพียงเท่านี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2470 เป็นต้นมา ไทยได้ให้กองข้าหลวงปกครองดินแดนอาณาเขตเวียงจันทน์ อยู่ที่จังหวัดหนองคาย ต่อมาได้ย้ายไปตั้งอยู่ จ.อุดรธานี เมื่อฝรั่งเศสเข้ามายึดเวียงจันทน์ ส่วนอาณาจักรหลวงพระบางและจำปาศักดิ์ ยังคงมีเจ้าปกครองสืบสันตติวงศ์ต่อมา

ในช่วงที่พระเจ้าอนุวงศ์ยกกองทัพมายังฝั่งไทย รัชกาลที่ 3 ได้ทรงโปรดให้พระยาราชเทวี เป็นแม่ทัพมาปราบโดยมี ท้าวสุวอธรรมมา(บุญมา) ยกกองทัพจากเมืองยโสธรมาช่วย และพระยาเชียงสา มาช่วยเป็นกำลังสำคัญเพิ่มอีกแรงหนึ่งในการสู้รบ ท้ายสุดก็สามารถจับตัว พระเจ้าอนุวงศ์ได้สำเร็จ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าได้โปรดเกล้าฯ ให้ท้าว สุวอธรรมมา เลือกทำเลที่ตั้งเมืองขึ้นมาใหม่ (ปัจจุบันอยู่ในหนองคาย) เพื่อปกครองอาณาเขตเวียงจันทน์หลังจากถูกทำลายหมดสิ้น โดยเลือกจากเมือง 4 เมือง ได้แก่

1. เมืองพานพร้าว หรือพันพร้าว (ปัจจุบัน คือ อ.ศรีเชียงใหม่)

<p>การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโต การท่องเที่ยวชายแดน กรณีศึกษา: เมืองหนองคาย</p>	<p>แผนที่ 3.1</p>	
<p>แสดง แผนที่ลาว ๓ อาณาจักร</p>	<p>สัญลักษณ์ ⊙ เมืองสำคัญ — แม่น้ำโขง</p>	
		<p>เหนือ</p>

2. เมืองเวียงคุก คือ บ้านเวียงคุกเป็นเมืองที่กวาดต้อนเอานักโทษมาคุมขัง ปัจจุบันมีหลักฐานหลงเหลืออยู่
3. เมืองปะโค (บ้านปะโค อ.เมืองหนองคาย)
4. เมืองไผ่ (บ้านบึงค้าย หนองคายในปัจจุบัน)

ท้ายสุดทำสุวรรณมาจึงเลือกเอา เมืองไผ่ซึ่ง คือหนองคายในปัจจุบัน เป็นที่ตั้งกองข้าหลวงปกครองดินแดนอาณาจักรเวียงจันทน์ (แผนที่ประกอบ 3.2)

พ.ศ. 2415 เกิดกบฏฮ่อขึ้น คำว่า “ฮ่อ” เป็นคำที่คนลาวเรียกชนชาติจีนที่อยู่ แขวงยูนนาน (แขวงหนองแล) แขวงกวางตุ้ง แขวงกวางไส และแขวงเสฉวน โดยเฉพาะชาวจีนในแขวงหนองแล เรียกว่า “ฮ่อใหญ่” ก่อนที่จะเกิดศึกฮ่อนั้น มีเรื่องเล่าว่า พวกคนในแขวงต่าง ๆ ที่กล่าวมา พวกกันคิดจะโค่นล้มราชวงศ์แมนจูที่พวกจีนถือว่ามิใช่ เชื้อชาติคนจีนแท้ แล้วสถาปนาราชวงศ์เหม็งขึ้นมาใหม่ ภายหลังไม่สามารถโค่นล้ม ได้พากันกระจัดกระจายเป็นก๊กเป็นเหล่าฆ่ากันเอง ปล้นเอาทรัพย์สินเงินทอง เสบียงอาหาร รุกรานเรื่อยมาจนถึงตอนเหนือของลาว ในต้นรัชกาลของพระเจ้ามหินทรเทพนิภากร (พระเจ้าอุ้นคำ) แห่งหลวงพระบาง นับเป็นบาปกรรม ข้าเดิมความชอกช้ำของชาวลาวทั่วประเทศ เพราะนอกจากจะเสียเอกราชให้แก่ไทย จนอาณาจักรเวียงจันทน์ดับสูญไปแล้วอาณาจักรหนึ่ง ยังมาเกิดศึกฮ่อซ้ำสองขึ้นอีก และกว่าศึกฮ่อจะสงบใช้เวลาถึง 16 ปี เพราะลาวไม่มีกำลังที่จะต่อสู้กับพวกฮ่อได้ จึงเป็นสงครามยืดเยื้อมานานถึง 16 ปี

พ.ศ. 2428 พวกฮ่อที่ตั้งค่ายอยู่ที่เชียงคำ แขวงเชียงขวาง ได้ยกทัพลงมาตีเวียงจันทน์อีก ในเวลานั้นตรงกับรัชการที่ 5 ได้ทรงแต่งตั้งให้กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม พระอนุชาต่างพระมารดาของพระองค์ เป็นข้าหลวงใหญ่ มาประจำอยู่หัวเมืองลาวฝ่ายเหนือหรือลาวพวน กรมหมื่นประจักษ์ ศิลปาคม ได้ตั้งสำนักงานอยู่เมืองหนองคาย และได้ยกกองทหารข้ามแม่น้ำโขงมาตีฮ่อที่เวียงจันทน์ พวกฮ่อจึงแตกหนีกลับไปทาง เชียงขวาง

หัวเมืองลาวพวน เปลี่ยนชื่อมาจากหัวเมืองลาวฝ่ายเหนือ หัวเมืองลาวพวนนี้ทรงโปรดให้ กรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม เป็นข้าหลวง ตั้งสำนักงานวาการอยู่บริเวณเมืองหนองคาย (เมื่อฝรั่งเศสได้เวียงจันทน์แล้วจึงย้ายไปตั้งที่เมืองอุดร)

หัวเมืองหลวงพวนนี้ มีเมืองใหญ่ 16 เมือง คือ

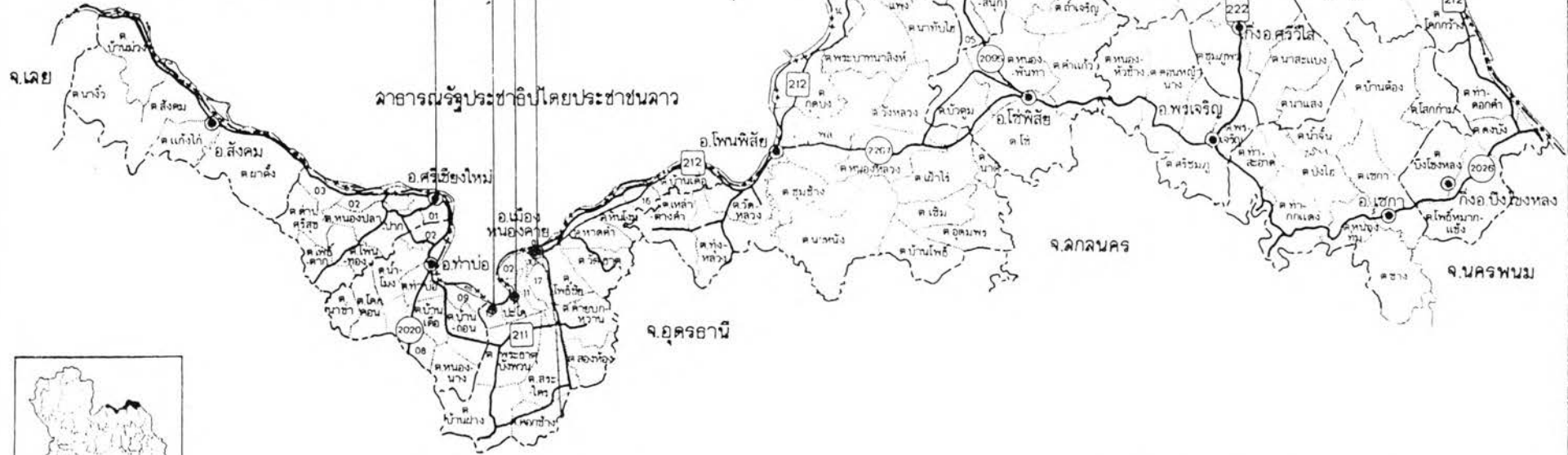
1. เมืองหนองคาย	9. เมืองบริคันธนิคม
2. เมืองโพนพิสัย	10. เมืองเชียงขวาง
3. เมืองชัยบุรี	11. เมืองสกลนคร
4. เมืองท่าอุเทน	12. เมืองหนองหานใหญ่
5. เมืองนครพนม	13. เมืองบุรีรัมย์
6. เมืองมุกดาหาร	14. เมืองกุมทาสัย
7. เมืองคำเกิด	15. เมืองหล่มสัก
8. เมืองคำม่วน	16. เมืองขอนแก่น

เมืองไผ่ (บ้านค้าย หรือเมืองหนองค้ายปัจจุบัน)

เมืองปะโค (บ้านปะโค ต.ปะโค อ.เมือง)

เมืองเวียงคุก (บ้านเวียงคุก ต.เวียงคุก อ.เมือง)

เมืองพานพร้าว (อ.ศรีเชียงใหม่)

การวางแผนพัฒนาความร่วมมือเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน
กรณีศึกษา : เมืองหนองคาย

แผนที่ 3.2

แสดง ประวัติศาสตร์ความเป็นมา
เมืองหนองคาย

สัญลักษณ์

- +--- เขตประเทศ
- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ
- ทางหลวงแผ่นดิน
- เขตตำบล
- ที่ตั้งอำเภอ

มาตราส่วน
0 5 10 20 30กม

พ.ศ. 2436 (ร.ศ. 112) ประเทศไทยต้องเสียดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ให้กับประเทศฝรั่งเศสและมีสัญญาระบุในข้อตกลงร่วมกันว่า ห้ามไม่ให้ไทยมีกองทัพตั้งอยู่ในเขต 25 กิโลเมตรจากแนวชายแดนกรณีมีประจักษ์ศิลปาคม จึงจำเป็นต้องย้ายที่ทำการมณฑลลาวพวนจากเมืองหนองคาย มาตั้งอยู่บริเวณบ้านเดื่อหมากแข้ง และมาตั้งเป็นมณฑลอุดรธานี โดยให้เมืองหนองคายขึ้นตรงกับมณฑลอุดรธานี

พ.ศ. 2457 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชทานโปรดเกล้าฯ ตราราชราชบัญญัติปกครองท้องที่ขึ้น โดยให้ยกเลิกระบบเจ้าปกครองทั่วประเทศ ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2458 และในปี พ.ศ. 2459 กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งให้เปลี่ยนคำเรียกชื่อจาก เมืองมาเป็นจังหวัด มีข้าหลวงปกครองซึ่งต่อมา เรียกว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด

พ.ศ. 2476 หลังการเปลี่ยนแปลง การปกครองของไทย (พ.ศ. 2475) ได้เริ่มให้มีการจัดระเบียบการบริหารส่วนภูมิภาคขึ้น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น จังหวัด และอำเภอ

พ.ศ. 2478 เทศบาลเมืองหนองคาย จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2478 ตามพระราชกฤษฎีกา การจัดตั้งเทศบาลเมืองหนองคาย (ซึ่งประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 ตอนที่ 79 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2478) มีพื้นที่ประมาณ 4.5 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันคงเหลือ ประมาณ 3.2 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากเขตเทศบาลเมืองหนองคายติดกับแม่น้ำโขงโดยตลอด เมื่อถึงฤดูฝนระดับน้ำขึ้นสูงและไหลเชี่ยวมาก เป็นเหตุให้ริมตลิ่งพังไปปีละประมาณสิบกว่าเมตร ดังนั้นจึงทำให้พื้นที่เขตเทศบาลลดน้อยลงทุก ๆ ปี

จะเห็นได้ว่าชาวหนองคายมากมายในอดีตมีบรรพบุรุษเป็นชาวเวียงจันทน์ ยิ่งในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ สำเนียงภาษาพูดเป็นแบบเวียงจันทน์ ชาว อ.สังคม มีบรรพบุรุษเป็นชาวลวงพระบาง (เชียงทอง) ทุกวันนี้ยังพูดภาษาสำเนียงหลวงพระบาง ลาวพวนที่มาจากเชียงขวาง เป็นร้อยปีมาแล้ว อยู่กันที่ กิ่ง อ.รัตนวาปี แคว้นน้ำเป บ้านวาริภูมิข บ้านท่าม่วง บ้านดอนบน และบ้านตาลชุม ไทยโซ่ (ไทยซ่ง) หรือไทยดำ จากเมืองมหาชัย อยู่ที่ อ.โซ่พิสัย ภูไท บ้านหมี่ลพบุรี และเชียงคาน จ.เลย อยู่ในตลอดจนบางพื้นที่ในเขต อ.พรเจริญ และ อ.ศรีวิไล ชาวเวียดนามมาหนองคายหลายรุ่น อาทิ ครั้งสงคราม เตียนเบียนฟู และต่อ ๆ มาอีกหลายครั้ง ตั้งรกรากอยู่ในเขต อ.เมืองหนองคาย

3.2 ลักษณะทางกายภาพ

ก. ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดหนองคายตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และเป็นจังหวัดชายแดนเหนือสุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ประมาณ 616 กิโลเมตร มีอาณาเขต ดังนี้ (แผนที่ประกอบ 33)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	แม่น้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอำเภอวานรนิवास จังหวัดสกลนคร อำเภอบ้านดุง อำเภอเพ็ญและอำเภอบ้านผือ จ.อุดรธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	เขตจังหวัดอุดรธานี และจังหวัดสกลนคร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เขตจังหวัดเลย อำเภอกาบังอำเภอยางชุมน้อย จ.เลย

ข. ขนาด

จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 7,332,280 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4.5 ล้านไร่ มีลักษณะพื้นที่เป็นรูปรียาวไปตามลำแม่น้ำโขง มีความกว้างจากทิศเหนือถึงทิศใต้ประมาณ 25-50 กิโลเมตร และความยาวจากทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตกประมาณ 320 กิโลเมตร

ค. ลักษณะภูมิประเทศ

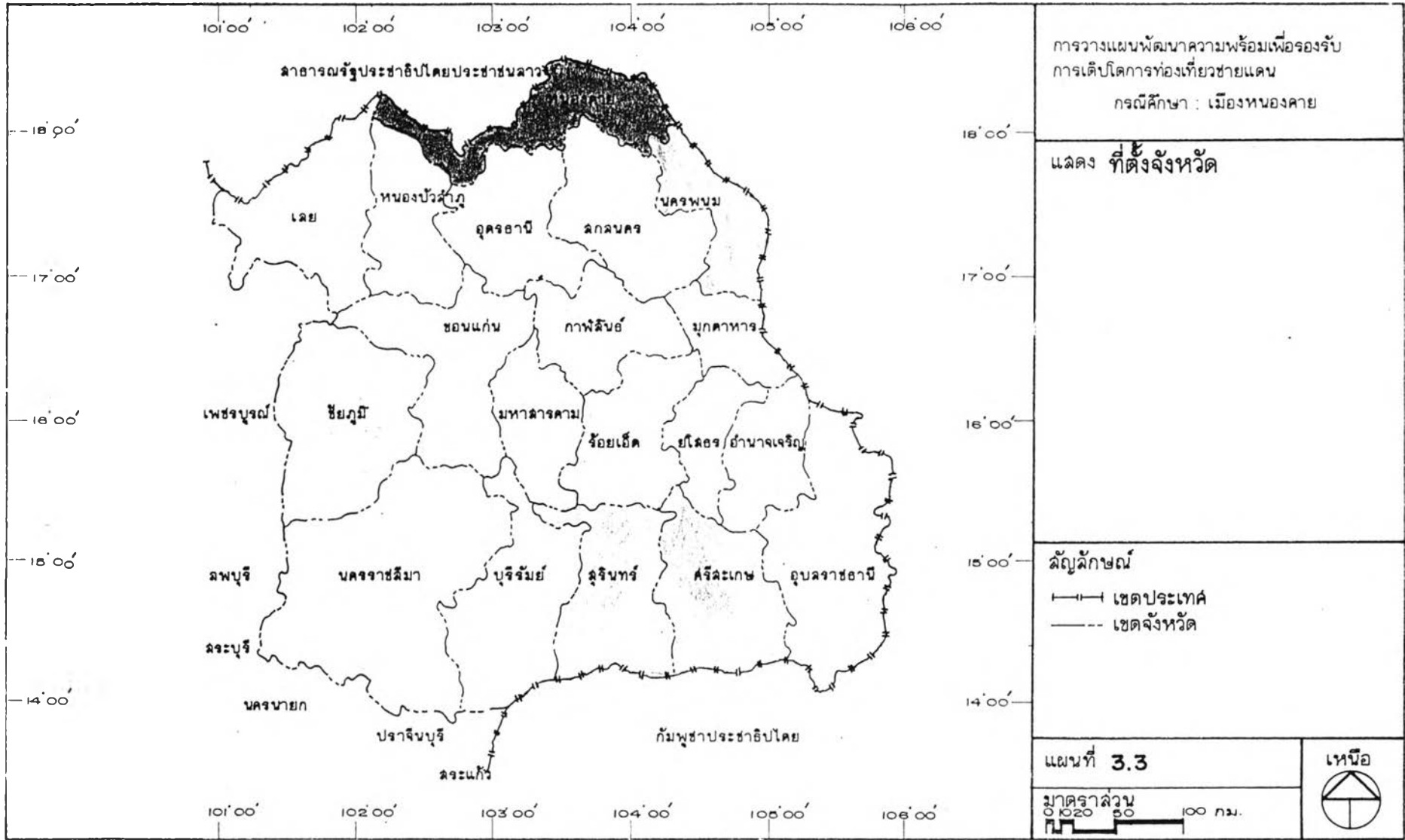
ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง หรือเป็นเนิน และเนินภูเขา ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหลายสาย แบ่งลักษณะภูมิประเทศได้เป็น 4 บริเวณ ได้แก่ (แผนที่ประกอบ 3.4)

- **พื้นที่ที่ค่อนข้างราบ** อยู่ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย อำเภอท่าบ่อ และ อำเภอศรีเชียงใหม่ พื้นที่ส่วนใหญ่จะใช้ประโยชน์ในการทำนา ปลูกผัก และปลูกพืชสวน ซึ่งจะอยู่ในบริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง ในช่วงหน้าหนาว จะมีผักต่างๆ และดอกไม้เมืองเหนือ ออกสู่ตลาดมาก สวนผักและสวนผลไม้ที่อยู่ใกล้ตัวเมืองจึงมักจะเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว

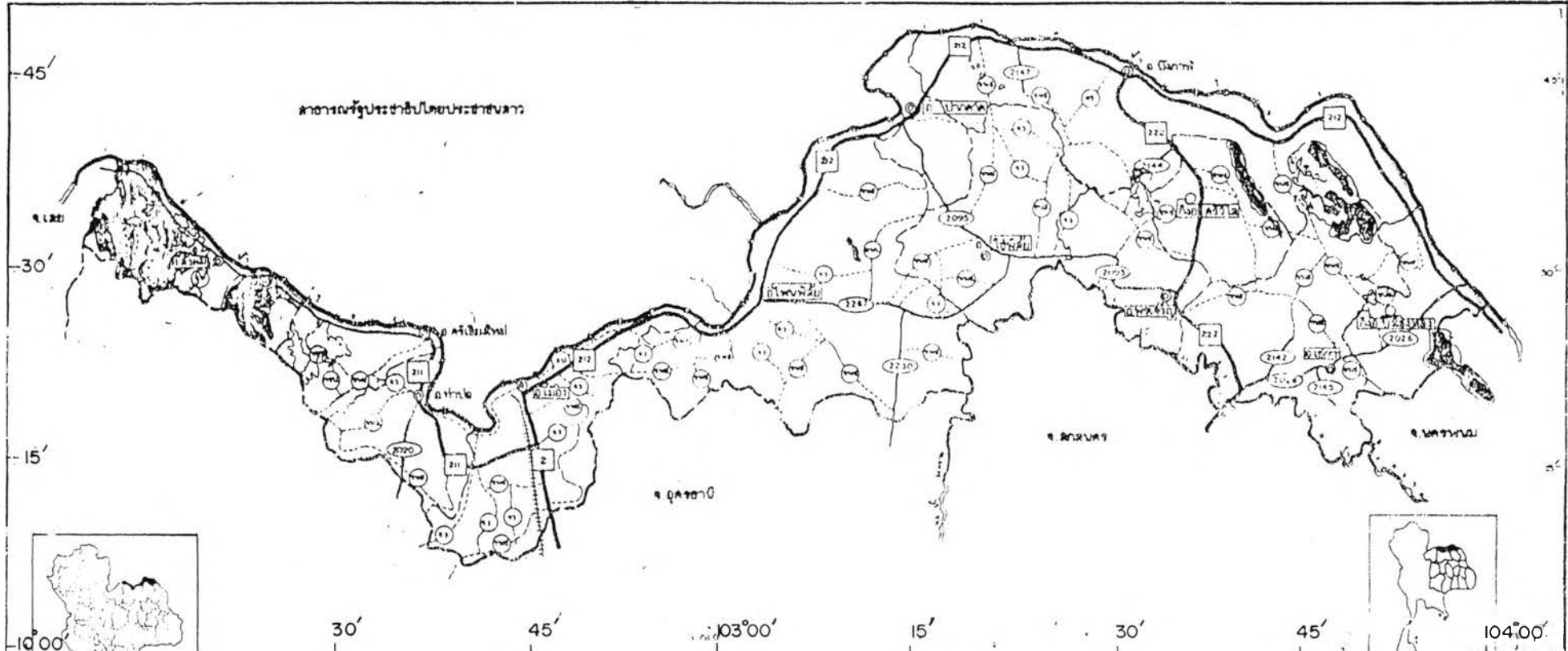
- **พื้นที่ที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด** มีกระจายอยู่ในทุกอำเภอ ลักษณะเป็นหย่อม ๆ โดยทั่วไป ซึ่งเป็นพื้นที่ใช้ทำนาเป็นส่วนใหญ่ และยังมีปลูกพืชไร่ ทำสวนผลไม้ และผืนป่าธรรมชาติ ปัจจุบันนี้ไร่ยาสูบและป่าธรรมชาติ กำลังเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวธรรมชาติและ นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- **พื้นที่ที่เป็นลูกคลื่นลอนชัน และเนินเขา** เป็นป่าไม้ธรรมชาติ ได้แก่ ป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกบุกรุกเป็นที่ทำกิน สภาพพื้นที่เช่นนี้พบในเขต อำเภอบึงกาฬ อำเภอเซกา อำเภอบึงโขงหลง อำเภอศรีวิไล กิ่งอำเภอมุงค้อ อำเภอพรเจริญ และอำเภอสังคม สภาพป่ายังสมบูรณ์มาก แต่การคมนาคมไม่สะดวก ในอนาคตน่าจะมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในจังหวัด

- **สภาพพื้นที่ที่เป็นภูเขามีสภาพสูงชัน** มีความสูงจากระดับน้ำทะเล ตั้งแต่ 200 เมตร เป็นบริเวณเทือกเขาต่างๆ อยู่ทางทิศตะวันตกในเขตอำเภอสังคม เป็นเทือกเขากั้นพรมแดน ระหว่างจังหวัดหนองคาย กับจังหวัดเลย และในบริเวณทิศตะวันออก ในเขตอำเภอบึงกาฬ และเขตติดต่อกับจังหวัดนครพนม ในบริเวณนี้มีทิวทัศน์ที่สวยงามมากในช่วงฤดูหนาว โดยเฉพาะเขตพรมแดนรอยต่อจังหวัดเลย มีนักท่องเที่ยว

<p>การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน กรณีศึกษา : เมืองหนองคาย</p>		<p>แสดง โครงข่ายคมนาคม ลักษณะภูมิประเทศ</p>	
<p>แผนที่ 3.4</p>		<p>มาตราส่วน 0 5 10 20 30กม</p>	
<p>ลักษณะภูมิประเทศ</p>	<p>ความสูง 0 - 200 เมตร ความสูง 200 - 300 เมตร ความสูง 300 - 500 เมตร ความสูงมากกว่า 500 เมตร</p>	<p>สัญลักษณ์</p>	<p>โครงข่ายคมนาคม</p> <p>ทางหลวงแผ่นดิน ทางด่วนราชการอื่น ทางผิวลูกรัง</p>
		<p>เหนือ</p>	

ให้ความสนใจที่จะไปท่องเที่ยว แต่ การคมนาคมไม่สะดวก ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อีกทั้งยังขาดการดูแลเอาจากภาครัฐ

ง. ลักษณะภูมิอากาศและปริมาณน้ำฝน

สภาพภูมิอากาศบริเวณเมืองหนองคายมี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว ฤดูร้อนอากาศจะร้อนจัด อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 41.46 องศาเซลเซียส ฤดูหนาวอากาศจะหนาวจัด อุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 10.68 องศาเซลเซียส อุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดทั้งปี ประมาณ 26.07 องศาเซลเซียส และฤดูฝนจะมีฝนตกชุกในระหว่างช่วงเดือนกรกฎาคม ถึง ตุลาคม และมักเกิดอุทกภัย ปริมาณน้ำฝนในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาเฉลี่ยประมาณ 1,438.68 มิลลิเมตร (คำนวณจากสถิติปี พ.ศ. 2529-2535 คูณที่ประกอบ 3.5) ในกรณีที่มีฝนตกติดต่อกันหลายวัน สาเหตุส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจาก ระดับน้ำในแม่น้ำโขงมีระดับสูง ขณะเดียวกันน้ำฝนที่ตกลงมา ระบายสู่อ่างน้ำโขงได้ไม่ทัน ทำให้เกิดอุทกภัย ทั้งในเขตเมืองและบริเวณไร่นาของราษฎร ตลอดจนเส้นทางคมนาคมได้รับความเสียหาย นักท่องเที่ยวในช่วงเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม จะมีนักท่องเที่ยวจำนวนน้อยเนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝน มีฝนตกชุก และมักมีอุทกภัยบ่อยครั้ง ซึ่งเป็นปัญหาแก่เมืองหนองคายมาก ในช่วงฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม-กุมภาพันธ์ อากาศหนาวเย็นสบาย โดยส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเมืองหนองคายเป็นจำนวนมากและนิยมเข้าไปฝั่งลาวในช่วงหน้าหนาว เพราะอากาศเย็นสบาย รวมถึง พืชผัก ผลไม้ มีให้เลือกซื้อมากมาย

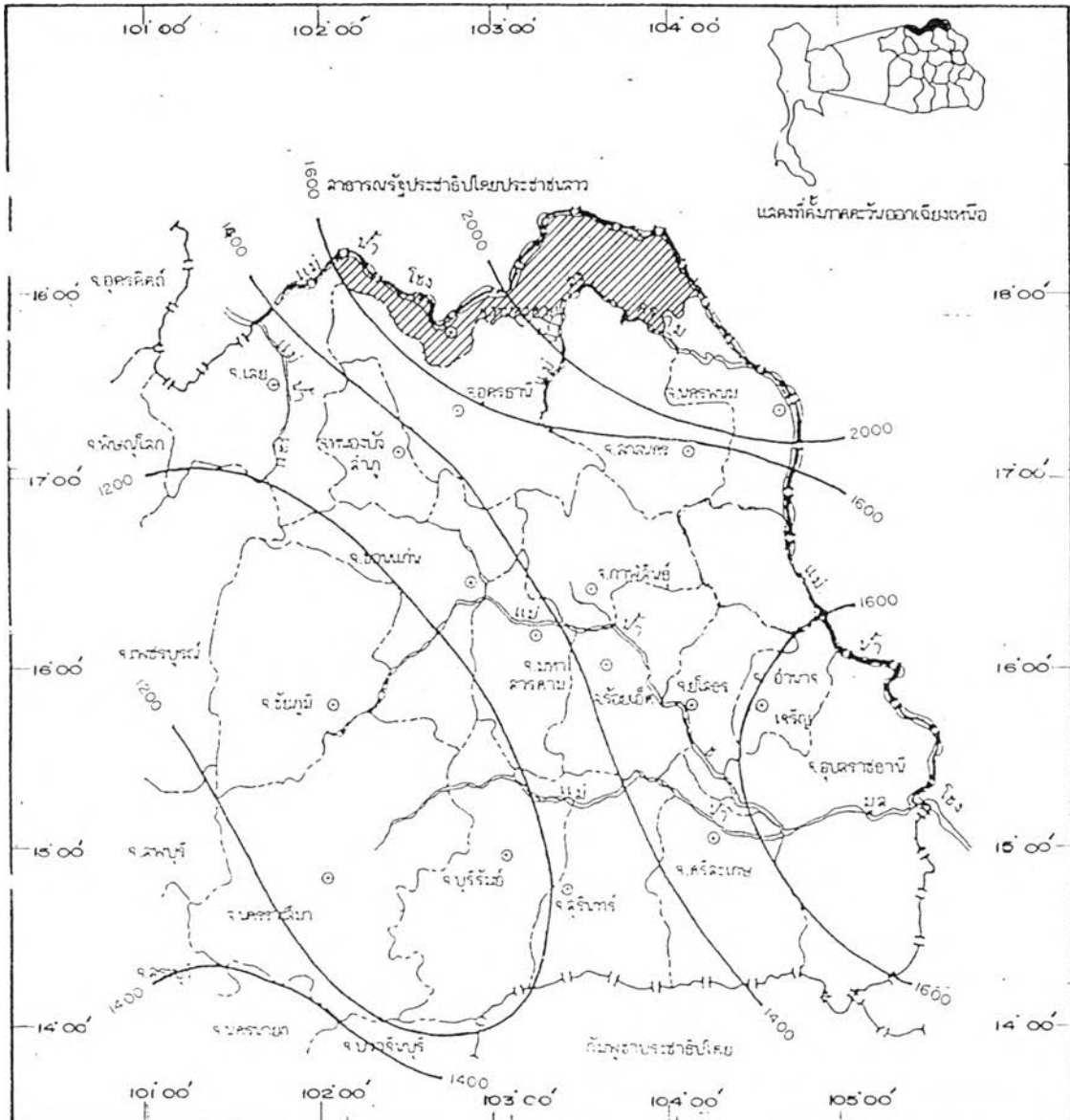
ในช่วงหน้าร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม-พฤษภาคม นักท่องเที่ยวจะนิยมมาในช่วงสงกรานต์ เพื่อเล่นน้ำในลำน้ำโขงและเนื่องจากจังหวัดหนองคาย เป็นจังหวัดที่มีการจัดเทศกาลสงกรานต์ได้อย่างประทับใจแก่ผู้มาเยือน เพราะฉะนั้นในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวต่างมุ่งหน้าสู่ จ.หนองคาย

จ. ป่าไม้

จากจำนวนพื้นที่ของจังหวัดหนองคายทั้งหมด 4,582,675 (4.5 ล้านไร่) เป็นพื้นที่ป่าไม้ (ป่าสงวนแห่งชาติ) 8 ป่า จำนวน 2,086,773 ไร่ หรือ 45.54% ของพื้นที่จังหวัดมีป่าไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว พื้นที่ 116,562 ไร่ อยู่ในท้องที่อำเภอบึงค้อ , อำเภอเขกา , อำเภอบึงโขงหลง และอำเภอบึงกาฬ ช้อนทับอยู่ในเขตป่าสงวน ป่าดงภูวัว และป่าสงวน ป่าดงข้าบอนเขกา ด้วย

นอกจากนี้มีพื้นที่ป่าไม้ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ป่าบึงโขงหลง 11,718.75 ไร่ ในท้องที่อำเภอบึงโขงหลงและ เขกา , พื้นที่ป่าสงวนสัก 102 ไร่ ในเขตท้องที่อำเภอศรีเชียงใหม่ ,พื้นที่ป่าสงวนรุกชาติ 70 ไร่ ในท้องที่อำเภอสังคม

เมื่อปี 2528 จังหวัดหนองคายมีพื้นที่ ป่าไม้เหลือเพียง 511,250 ไร่ หรือประมาณ 11.16% ของพื้นที่จังหวัดและ ถูกบุกรุกทำลายลงเรื่อยๆ จนเหลือเพียงประมาณ 302,613 ไร่ ในปี 2536 หรือประมาณ 6.60% ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด

<p>การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโต การท่องเที่ยวชายแดน กรณีศึกษา:เมืองหนองคาย</p>	<p>แผนที่ 3.5</p>
<p>แสดง ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี 2000 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย มม./ปี จังหวัดหนองคาย</p>	<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> — เขตประเทศ - - - เขตจังหวัด — แม่น้ำ ๑ ที่ตั้งจังหวัด
<p>ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา</p>	<p>มาตราส่วน</p> <p>0 50 100 150 กม.</p> <p>เหนือ</p>

ในจำนวนป่าไม้ที่เหลืออยู่ในบริเวณที่เป็นเขตสงวนป่าดงภูวี่ ป่าดงช้าบอน ในอำเภอเซกา มีทัศนียภาพและสภาพของป่ายังคงสภาพเดิมมีความสมบูรณ์ นักท่องเที่ยวในพื้นที่ตลอดจนนักท่องเที่ยวต่างชาติดังกล่าวให้ความสนใจที่จะเยี่ยมชม และตั้งค่ายพักแรมมาก แต่เนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวก อีกทั้งระยะทางไกลจากตัวเมืองมาก ในอนาคตหากมีการปรับปรุง คาดว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

จ. แหล่งน้ำ

แม่น้ำที่สำคัญของจังหวัดหนองคาย คือ ลำน้ำโขง ซึ่งจะไหลผ่านเกือบทุกอำเภอของจังหวัด เหนือสุดตั้งแต่อำเภอสังคม, ศรีเชียงใหม่, ท่าบ่อ, เมืองฯ, โพนพิสัย, ปากคาด, บึงกาฬ, กิ่งอำเภอบึงค้ำ, อำเภอบึงโขงหลง ลำน้ำโขง ซึ่งนอกจากจะใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค การเกษตร และการคมนาคมขนส่งแล้ว ในปัจจุบันยังถือว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอย่างยิ่งอีกด้วย ลำน้ำโขงในเขตอำเภอเมือง บริเวณหาดจอมมณี ในช่วงหน้าร้อน (เทศกาลสงกรานต์) จะมีนักท่องเที่ยวมาเล่นน้ำโขงมายังจังหวัดหนองคาย เป็นจำนวนมาก เมื่อมาเล่นน้ำในแม่น้ำโขง ซึ่งมีความเย็นสบายแม้ในช่วงหน้าร้อน

นอกจากนี้ยังมีลำน้ำและลำห้วยต่างๆ หลายสายกระจัดกระจาย อยู่ตามอำเภอต่าง ๆ เช่น ลำห้วยโมง ลำห้วยนาง ในเขตอำเภอท่าบ่อ , ลำน้ำทอน ในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ , ลำน้ำสวย , ลำห้วยหลวง ในเขตอำเภอโพนพิสัย , ลำห้วยพันลำ ลำห้วยบังบาตร ในเขตอำเภอบึงกาฬ , ลำน้ำสงคราม ลำน้ำอ้อ ในเขตอำเภอเซกา เป็นต้น

แหล่งน้ำชลประทาน จังหวัดหนองคายมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อุปโภค และบริโภค มีโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำตามพระราชดำริ และโครงการศูนย์บริการเกษตรกรเคลื่อนที่ของกรมชลประทาน มีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานทั้งสิ้น 167,628 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.79 ของพื้นที่ที่ถือครองทางการเกษตร

แหล่งน้ำใต้ดิน ปริมาณน้ำใต้ดินของจังหวัดหนองคายแบ่งได้เป็น 4 เขต ได้แก่ พื้นที่ที่ปริมาณน้ำใต้ดินมากเป็นน้ำคุณภาพดี จะพบบริเวณพื้นที่ริมฝั่งโขง ในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอท่าบ่อ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอโพนพิสัย และอำเภอบึงกาฬ พื้นที่ที่มีปริมาณน้ำใต้ดินปานกลางร้อยละ 80 เป็นน้ำคุณภาพดี พบในบริเวณพื้นที่ตอนกลางและทางทิศตะวันออกของจังหวัด พื้นที่ที่มีปริมาณน้ำใต้ดินน้อย ร้อยละ 50 - 80 เป็นน้ำคุณภาพดี พบบริเวณพื้นที่ด้านตะวันตก ในเขตอำเภอสังคม และบางส่วนของอำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอท่าบ่อ และอำเภอเมืองหนองคาย และในบางส่วนของพื้นที่ด้านตะวันออก

ข. การใช้ที่ดินและสมรรถนะดิน

การใช้ที่ดิน ของจังหวัดหนองคายมีพื้นที่ทั้งหมด 4,582,675 ไร่ จำแนกประเภทตามการใช้ที่ดินได้ 4 กลุ่ม คือ

- พื้นที่ป่าไม้และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ปัจจุบันเหลือพื้นที่ป่าไม้เพียง 307.500 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.71 ของพื้นที่จังหวัด

- พื้นที่ถือครองทางการเกษตร 2,467,642 ไร่ หรือ ร้อยละ 53.84 ของพื้นที่จังหวัดในการใช้ที่ดินประเภทนี้ เป็นพื้นที่ทำนามากที่สุด ประมาณ 1,424,452 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.08 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ทำนากันมากในอำเภอโพธิ์ชัย อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอเซกาและอำเภอท่าบ่อ รองลงมาเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่ประมาณ 669,893 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.62 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตร พืชที่สำคัญได้แก่ สับปะรด มะเขือเทศ มันสำปะหลัง และข้าวโพด เป็นต้น ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 2.29 เป็นที่ดินที่ใช้ปลูก ไม้ผล ไม้ยืนต้น สวนผัก ไม้ดอก และการปศุสัตว์

- พื้นที่ชุมชนและที่อยู่อาศัย มีเนื้อที่ประมาณ 59,739 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.42 ของพื้นที่จังหวัด เป็นการใช้ที่ดินของชุมชนเมืองและเขตที่อยู่อาศัยในชนบท

- พื้นที่อื่นๆ ได้แก่ พื้นที่นอกเหนือจากการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่กล่าวแล้ว เช่น พื้นที่กรังว่างเปล่า พื้นที่ถนน พื้นที่แหล่งน้ำ อันประกอบด้วย แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น มีพื้นที่คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37.03 ของพื้นที่จังหวัด

สมรรถนะดิน

ในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย สามารถจำแนกดินตามความเหมาะสมของ จังหวัดหนองคายได้ ดังนี้

- พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับทำนามากเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง สามารถทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง พื้นที่ดังกล่าวอยู่บริเวณที่ราบริมฝั่งแม่น้ำโขง ในเขตพื้นที่ของอำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอท่าบ่อ อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอปากคาด อำเภอบึงกาฬ และอำเภอเซกา สำหรับพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำนาปานกลางจนถึงเลว กระจายอยู่ตามพื้นที่อำเภอต่างๆ ยกเว้นอำเภอสังคม เนื่องจากเป็นดินที่มีการระบายน้ำไม่ดี ดินชนิดนี้ไม่เหมาะสมต่อการเกษตร ที่สูงด้วย

- พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกไม้ผล และ ไม้ยืนต้น ลักษณะดินเป็นดินร่วน หรือดินทรายที่มีการระบายน้ำดีถึงดีมาก ส่วนใหญ่กระจายอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอด้านตะวันออกของจังหวัด นอกจากนี้มีกระจายอยู่ในเขตอำเภอสังคม อำเภอศรีเชียงใหม่

- พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ และไม้โตเร็ว ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบจนถึง ลูกคลื่นลอนลาด มีกระจายอยู่ทั่วไปทุกอำเภอ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ

- พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ที่ดินที่จะใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะมีน้อยมาก เป็นที่ดินที่ไม่เหมาะสำหรับกรากสิกรรม โดยจะกระจายอยู่ ในเขตอำเภอทางด้านทิศตะวันออกของจังหวัด

- พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์ สภาพพื้นที่เป็นภูเขาที่มีความสูงชัน มีสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ อยู่ในเขตอำเภอสังคม อำเภอบึงกาฬ อำเภอบึงโขงหลง และกิ่งอำเภอบุ่งคล้า โดยมากจะเป็นพื้นที่ป่าสงวน

- แหล่งน้ำ การประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อยู่ในแหล่งน้ำธรรมชาติ เฉพาะอย่างยิ่ง แม่น้ำ คลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำต่างๆ ที่ดินมีคุณสมบัติในการเก็บกักน้ำเอาไว้ได้ และมีแหล่งน้ำที่จะนำมาใช้ประโยชน์อย่างเพียงพอ

ช. แร่ธาตุ

จังหวัดหนองคายมีแร่ที่สำคัญ ได้แก่ แร่เหล็ก แร่แบไรต์ ทองแดง เหล็กหินและโปแตช แต่ยังไม่มีการผลิตเพื่อนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์อย่างจริงจัง

ทางราชการได้กำหนดให้ เป็นพื้นที่ที่มีแร่สมบูรณ์ และมีค่าทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งกรมทรัพยากรธรณี ได้ออกประกาศกำหนดให้พื้นที่ของจังหวัดหนองคายเป็นเขตแหล่งแร่ เพื่อที่จะออกประทานบัตรชั่วคราวหรือประทานบัตรได้เป็นอันดับแรกก่อนการสงวน โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน 2535 พื้นที่ที่คาดว่าจะเป็แหล่งสมบูรณ์ คือ เขตพื้นที่อำเภอสังคม บริเวณตำบลบ้านม่วง และตำบลนาจิว

ฉ. การปกครอง

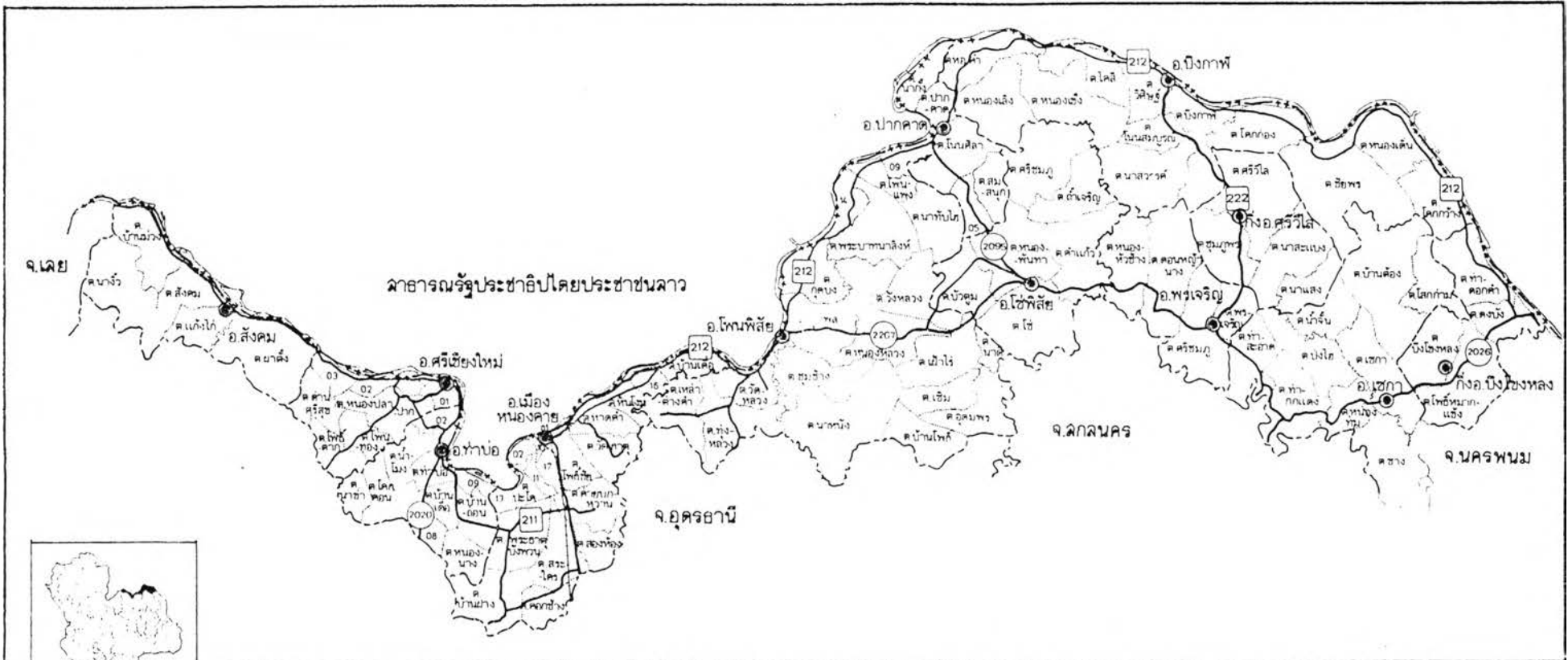
จังหวัดหนองคาย แบ่งการปกครองได้ดังนี้ (แผนที่ประกอบ 3.6)

- อำเภอ 12 อำเภอ
- กิ่งอำเภอ 4 กิ่งอำเภอ
- ตำบล 115 ตำบล
- หมู่บ้าน 1,132 หมู่บ้าน
- องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 1 แห่ง
- เทศบาล 1 แห่ง
- สุขาภิบาล 16 แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 99 แห่ง
- สภาตำบล 14 แห่ง
- การเมือง มี 2 เขตเลือกตั้ง ส.ส.จำนวน 6 คน

ที่มา : งานวิเคราะห์นโยบายและแผน, เทศบาลเมืองหนองคาย,2542

ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม อาศัยอยู่ตามชนบทต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีชนกลุ่มน้อย อาศัยอยู่ในบางท้องที่ของจังหวัด ได้แก่ ชาวญวนอพยพ ซึ่งอพยพเข้ามายังประเทศไทยหลังสงครามอินโดจีน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2485 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 9,043 คน ชาย 4,352 คน หญิง 4,691 คนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชุมชน เช่น ในเขตเทศบาลเมืองและเขตสุขาภิบาลต่าง ๆ ส่วนมากประกอบอาชีพทางด้านค้าขาย ซึ่งทางราชการ ได้กำหนดอาชีพบางประเภทไว้สำหรับคนญวนอพยพเหล่านี้ โดยไม่ยอมให้ประกอบอาชีพอิสระเช่น คนไทย

ปัจจุบันรัฐได้มีนโยบายความมั่นคงแห่งชาติต่อญวนอพยพ ชั้นบุตร ชั้นหลาน ผสมผสานเข้าสู่สังคมไทย และจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ ซึ่งได้มีการให้ในการพัฒนาชาติไทย ให้มีความเจริญรุ่งเรืองเพิ่มมากขึ้น เอกชน คนไทยเชื้อสายจีนที่มีให้พบเห็นอยู่ในสังคมไทยอยู่มากมาย

<p>การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน กรณีศึกษา : เมืองหนองคาย</p>		<p>แผนที่ 3.6</p>
<p>แสดง ที่ตั้งอำเภอ และตำบล</p>	<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ---++--- เขตประเทศ --- -- -- เขตจังหวัด --- - - - - เขตอำเภอ □ ทางหลวงแผ่นดิน ○ เขตตำบล ● ที่ตั้งอำเภอ 	<p>มาตราส่วน</p> <p>0 5 10 20 30 กม</p>
		<p>เหนือ</p>

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรปัจจุบันในแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอ ปี พ.ศ. 2538

ที่	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนพื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร (คน)	จำนวน สุขาภิบาล /เทศบาล(แห่ง)	จำนวน		ระยะทางห่าง จากจังหวัด (กม.)
					ตำบล	หมู่บ้าน	
1	เมืองหนองคาย	607.458	111.157	2	15	158	0
2	ท่าบ่อ	355.313	84.319	2	10	90	42
3	ศรีเชียงใหม่	300.493	48.391	1	7	64	57
4	สังคม	449.724	21.551	1	5	35	95
5	โพนพิสัย	642.739	92.922	1	11	125	45
6	กิ่ง อ.สระใคร	210.902	22.722	-	3	32	27
7	กิ่ง อ.เผ่าไร่	225.900	48.400	-	5	55	71
8	ปากคาด	218.100	28.158	1	6	57	90
9	โซพิสัย	985.262	69.806	1	7	70	90
10	บึงกาฬ	673.385	74.344	1	12	125	136
11	พรเจริญ	362.418	39.410	2	7	57	182
12	เซกา	978.429	76.665	2	9	100	228
13	ศรีวิไล	450.000	41.376	1	5	47	163
14	บึงโขงหลง	398.152	33.373	1	4	44	238
15	กิ่ง อ.บึงค้อ	240.000	12.061	-	3	24	181
16	กิ่ง อ.รัตนวาปี	204.007	36.236	-	5	49	71
	12 อำเภอ				16	114	1.132
	4 กิ่งอำเภอ						
	เทศบาลเมือง	3.4	24,375	1	1	17	
	รวม	7,332,280	865,266	17	115	1,149	-

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ 31 ธันวาคม 2538

มีจำนวน 869,268 คน ชาย 436,277 คน หญิง 429,179 คน

มีจำนวน 881,098 คน ชาย 443,416 คน หญิง 437,682

คน บ้านเรือน 184,975 ครุฑเรือน

จากบัญชีแสดงจำนวนประชากรและจำนวนบ้าน ณ สิ้นเดือน

ธันวาคม 2539 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

จากตารางที่ 3.1 แสดงให้เห็นว่าในปี พ.ศ. 2538 มีจำนวนประชากรทั้งจังหวัด 869,268 คน เป็นชาย 436,277 คน หญิง 429,179 คน ต่อมาในปี พ.ศ.2539 มีประชากรเพิ่มมากขึ้นจากบัญชีแสดงจำนวนราษฎรและจำนวนบ้าน ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2539 ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จังหวัดหนองคาย มีจำนวนประชากร รวมทั้งสิ้น 881,098 คน โดยแบ่งเป็นชาย 443,416 คน และหญิง 437,682 คน มีบ้านเรือน 184,9775 ครัวเรือน อัตราความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 120 คนต่อตารางกิโลเมตร แต่ในความเป็นจริงแล้ว ความหนาแน่นจะกระจุกตัวในชุมชนที่เป็นศูนย์กลางการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำโขง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์กว่า สามารถเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งปี และยังเป็นที่ตั้งของชุมชนเทศบาล สุขาภิบาล ที่สำคัญในจังหวัดเกือบทั้งสิ้น

3.3 สภาพโดยทั่วไปทางสังคมและวัฒนธรรม

ก. ความสัมพันธ์ระดับท้องถิ่นของไทย - สปป.ลาว

สืบเนื่องมาจากจังหวัดหนองคาย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) โดยมีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน ยาวประมาณ 320 กิโลเมตร ทำให้แนวเขตของจังหวัด อยู่ตรงกันข้ามกับแขวงของสปป.ลาว ถึง 2 แขวงด้วยกันคือ แขวงเวียงจันทน์ และแขวงบอลิคำไซ

ตามนโยบายของรัฐบาลไทย ภายใต้อำนาจของกระทรวงมหาดไทย ได้เน้นให้มีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับประเทศ สปป.ลาว ทั้งในระดับรัฐบาล ระดับท้องถิ่นและระดับประชาชน เพื่อขจัดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ โดยสันติวิธีนั้น ทางจังหวัดหนองคาย ได้ยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติมาโดยตลอด โดยพยายามส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมประเพณีระหว่างจังหวัดหนองคาย (ไทย) กับแขวงเวียงจันทน์ (สปป.ลาว) เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น มิให้เกิดปัญหาในระดับชาติ ภายใต้กรอบของระเบียบกฎหมาย และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติด้วย

ในการดำเนินการ ของจังหวัดหนองคายที่ผ่านมา ผู้แทนในระดับท้องถิ่นของทั้งสองฝ่ายได้มีการเดินทางไปมา เพื่อพบปะหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเสมอมา ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว การรักษาความสงบเรียบร้อย ตามแนวชายแดน รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร การให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ การศึกษาดูงานด้านต่างๆ การรักษาพยาบาล การจัดงานวัฒนธรรมสองฝั่งโขง การจัดงานประเพณีประจำปี เช่น การแข่งขันเรือยาวไทย - ลาว การแข่งขันว่ายน้ำข้ามแม่น้ำโขง และการแข่งขันกีฬาประเภทต่างๆ เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี เป็นต้น ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนทั้ง 2 ประเทศ เป็นอย่างมาก ที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของราชอาณาจักรไทย และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงมีพระราชดำริขณะเสด็จเยี่ยมเยียน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้การช่วยเหลือประเทศลาวในเรื่อง การเกษตรกรรมแบบยั่งยืน การศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนการสาธารณสุข ประชาชนชาวลาวอันเปรียบเสมือนเป็นพี่น้องกับประเทศไทย ปัจจุบันโครงการต่าง ๆ ภายใต้การดูแลและติดตามของสมเด็จพระ

พระเทพรัตนราชสุดาฯ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นับเป็นกุศโลบายอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาพื้นที่ชายแดนของไทยอย่างแท้จริง

ในส่วนชุมชนของไทย และสปป.ลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนของจังหวัดหนองคาย และบริเวณที่ใกล้เคียง รวมไปถึง สปป.ลาว ก็มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่เหมือนกัน นับถือ พระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน และ ประชาชนทั้ง 2 ฝั่งในบางพื้นที่ ก็มีญาติพี่น้องอาศัยอยู่ริมฝั่งตรงกันข้าม ซึ่งได้ไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ โดยมีจุดผ่านแดนถาวรที่ทำเสด็จ อำเภอเมืองหนองคาย และที่ท่าด่าน อำเภอบึงกาฬ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันได้มีสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งแรก (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก) มีความกว้าง 12.7 เมตร ความยาว 1,174 เมตร และได้จัดสร้างพื้นที่สำหรับแนวรถไฟในอนาคตไว้ด้วย ซึ่งได้รับความช่วยเหลือด้านงบประมาณการก่อสร้างจากรัฐบาลออสเตรเลีย และได้เปิดใช้อย่างเป็นทางการตั้งแต่ เดือนเมษายน ในปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา จะยังเป็นผลทำให้มิตรภาพระหว่างไทยและลาว เชื่อมโยงเข้าหากัน อย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน อันจะนำไปสู่ การพัฒนาในด้านต่างๆ และนำสันติภาพ มาสู่ภูมิภาค ทำให้สถานการณ์ชายแดนอยู่ในภาวะปกติ ไม่มีปัญหาความขัดแย้ง ที่จะส่งผลกระทบให้เป็น ปัญหาในระดับชาติแต่อย่างใด มีแต่จะร่วมกันแสวงหาความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การท่องเที่ยว ฯลฯ เพื่อความเจริญก้าวหน้าในภูมิภาคนี้ต่อไป

ข. สภาพทางสังคม

ประชาชนชาวจังหวัดหนองคาย โดยส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่สงบ และเรียบง่ายแบบชนบทพื้นบ้านเหมือน เช่น ชาวอีสานทั่วไป แต่มีจิตใจที่เข้มแข็งและมั่นคง เนื่องมาจากเป็นจังหวัดชายแดน เคยเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรงต่าง ๆ มาโดยตลอด จึงไม่หวาดหวั่นต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เป็นกลุ่มชนที่มีความขยันขันแข็งในการทำมาหากิน อยู่ในกรอบในเกณฑ์ของกฎหมายบ้านเมืองเป็นอย่างดี

ค. การศึกษา

ในระดับก่อนประถมศึกษา ได้จัดชั้นอนุบาลครอบคลุมทุกพื้นที่ได้ขยายโอกาสศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สำหรับ ระดับมัธยมศึกษา คือ ในระดับ ปวส. ของวิทยาลัยเทคนิค และวิทยาลัยเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมการต่อเรือหนองคาย ได้มีการเปิดสอนหลักสูตร ตามสาขาวิชาชีพที่สอดคล้องกับตลาดและแรงงาน โดยเฉพาะสถานศึกษาบางแห่งรับนักเรียน นักศึกษาจากฝั่งลาวและจังหวัดใกล้เคียง นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการพัฒนาเมืองหนองคายให้เป็นเมืองท่องเที่ยวชายแดน โดยทางอ้อม

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนสถานศึกษา ครู นักเรียน จำแนกตามสังกัด ปี พ.ศ. 2538

สังกัด	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน	สัดส่วนครูต่อ นร.
สำนักงานประถมศึกษา แห่งชาติ	484	5,885	110,217	1:19
กรมสามัญศึกษา	45	1,247	30,972	1:25
กรมอาชีวศึกษา	3	205	4,909	1:24
สำนักงานคณะกรรมการ ศึกษาเอกชน	15	168	3,721	1:22
กรมการศาสนา	13	206	2,085	1:10
เทศบาล	4	118	2,395	1:20
กรมตำรวจ	2	16	269	1:17
รวม	566	7,847	154,568	1:19

ที่มา : สำนักงานจังหวัดหนองคาย ฝ่ายข้อมูลและติดตามประเมินผล

นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดตั้งวิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย และโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย เพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว เพื่อรองรับตลาดแรงงานในระยะสั้นและระยะยาว ของทั้งสองประเทศ

นับว่าการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการวางรากฐานพัฒนาเมืองของหนองคาย รวมถึงประเทศลาวยังไว้ประโยชน์ทางอ้อม โดยการส่งบุตรหลาน เข้ามาศึกษาต่อยังหนองคายได้อีกเป็นจำนวนหนึ่ง โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากนัก นอกจากนี้ ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม มีส่วนสำคัญในการเกื้อหนุนการศึกษา อีกประการหนึ่ง

ง. การศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 99.28 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 0.02 มีวัดในพระพุทธศาสนาภายในจังหวัด 925 แห่งพระภิกษุประมาณ 4,017 รูป สามเณรประมาณ 3,927 รูป

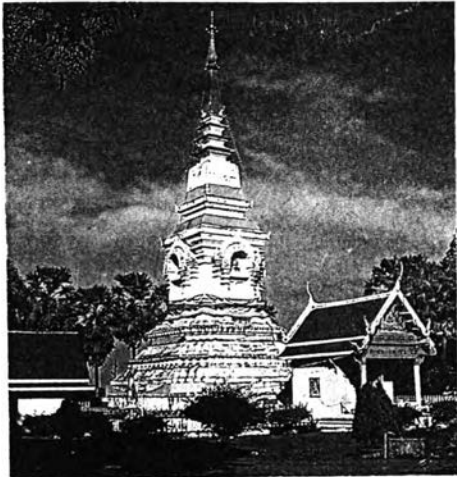
วัดที่สำคัญเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ได้แก่

- วัดโพธิ์ชัย เป็นอารามหลวงอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อพระใส เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดหนองคายมาช้านาน และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย

- วัดศรีชมภูองค์ตื้อ ตำบลน้ำโมง อำเภอท่าบ่อ เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อกองค์ตื้อ เป็นพระพุทธรูปขัดสมาธิปางมารวิชัยขนาดใหญ่ เป็นที่เคารพสักการะ ทั้งชาวไทยและชาวลาว มีนักท่องเที่ยวเดินทางมานมัสการอยู่อย่างสม่ำเสมอไม่ขาดสาย

หลวงพ่อพระใส พระคู่บ้านคู่เมืองของชาว
หนองคาย เป็นที่เคารพสักการะของประชาชนทั่วไป
ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่วัดโพธิ์ชัย ในเขตเทศบาล
เมืองหนองคาย

พระธาตुบังพวน เป็นเจดีย์เก่าแก่บรรจุพระบรม
สารีริกธาตุ ประดิษฐานอยู่ที่วัดพระธาตुบังพวน
ตำบลพระธาตुบังพวน อำเภอเมือง ห่างจากตัว
จังหวัดประมาณ 25 กิโลเมตร

วัดหินหมากเป้ง อยู่ที่บ้านพระพุทธรบาท ตำบล
พระพุทธรบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ห่างจากตัว
จังหวัดประมาณ 85 กิโลเมตร

ภาพที่ 3.1 แสดงวัดที่สำคัญในหนองคาย

(ที่มา : ได้รับความเชื่อเนื่องจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

- วัดพระธาตุบังพวน ตำบลพระธาตุบังพวนอำเภอเมืองหนองคาย มีโบราณสถาน พระธาตุบังพวน บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ในสมัยเริ่มก่อตั้งเมืองหนองคาย ปัจจุบันมีหลักฐานหลงเหลืออยู่

- วัดหินหมากเป้ง ตั้งอยู่บ้านพระพุทธรบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ เป็นวัดที่พุทธศาสนิกชนไปปฏิบัติธรรมเนื่องจาก เป็นสถานที่เงียบสงบตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง เคยเป็นวัดที่จำพรรษาของหลวงปู่เทสก์ เทสก์รังษี เกจิอาจารย์ชื่อดัง เป็นที่เคารพเลื่อมใสของประชาชนชาวอีสาน และนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมน้อยเสมอ

จ. วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

ประชาชนชาวจังหวัดหนองคายมี ศาสนาและความเชื่อเปรียบเสมือน "กฎหมายทางธรรม" ของคนอีสาน เป็นเครื่องหล่อหลอมนิสัยใจคอ ความประพฤติของชาวอีสานให้เป็นคนรักสงบ เอื้ออาทรต่อกัน ไม่นิยมใช้ความรุนแรง สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอีสานมาแต่โบราณ จวบจนปัจจุบัน

ประเพณีสำคัญที่คนอีสานยึดถือปฏิบัติอยู่ในวิถีชีวิต และจิตสำนึกมีทั้งประเพณี การไหว้ผีปู่ตา ซึ่งเป็นผีบรรพบุรุษของหมู่บ้าน การสวดวิญญูบุคคลในช่วงสำคัญของชีวิต การสวดวิญญูเครื่องใช้และสัตว์เลี้ยง ประเพณีผูกเสี่ยว คือ เพื่อนร่วมน้ำสาบาน และยอมรับคู่เสี่ยวเป็นญาติพี่น้องกับทั้งตระกูล รวมทั้งประเพณีของชุมชนและจังหวัด

ตำนานอุรังคธาตุ

ตำนานอุรังคธาตุเป็นเอกสารโบราณ กล่าวถึง พุทธทำนายสถานที่ที่จะมีการเกิดศาสนสถาน และกำหนดพระมหากษัตริย์หรือ ผู้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในตำนานกล่าวว่า พระพุทธองค์เสด็จมาโปรดดินแดนในลุ่มแม่น้ำโขงโดยเฉพาะ คือ ตั้งแต่เขตจังหวัดอุดรธานี หนองคาย สกลนคร และนครพนม ส่วนที่สองกล่าวถึงประวัติศาสตร์การเกิดของภูมิภาค กลุ่มชนสองฝั่งโขง ซึ่งล้วนมีสำนึกถึงความรับผิดชอบ เพราะเชื่อตามตำนานอุรังคธาตุว่า กำเนิดจากบรรพบุรุษเดียวกันคือ "พญานาค"

ฮีตสิบสองคองสิบสี่

ฮีตสิบสองคองสิบสี่ คือ จารีตหรือประเพณีสิบสองเดือน ประชาชนชาวจังหวัดหนองคาย ยึดถือเช่นเดียวกับชาวอีสานทั่วไป คำว่า "ฮีต" เป็นภาษาบาลี หมายถึง จารีตคະ และตรงกับภาษาสันสกฤตว่า จารีตระ หมายถึง ขนบธรรมเนียม แบบแผน ความประพฤติที่ดีงาม หรือ ประเพณีอันดีงาม มาจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ผสมผสานกันกับการนับถือ ผีสางเทวดา ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมได้อย่างกลมกลืน ซึ่งมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

1. บุญเดือนเจียง หรือ เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม คือ พระภิกษุเข้ากรรมเพื่อออกจากอาบัติ และกลายเป็นผู้บริสุทธิ์

2. บุญเดือนยี่ บุญคูณลาน ทำกันที่ลานนวดข้าว เพื่อขอบคุณพระแม่โพสพและขอขมาที่เหยียบย่ำตลอดจนเพื่อสวัสดิมงคล
3. บุญเดือนสาม บุญข้าวจี๋ในอดีตเป็นกิจกรรมร่วมของชุมชนหลายหมู่บ้าน ตักบาตรด้วยข้าวเหนียวนึ่งสุก ปั้นเป็นก้อน ใส่น้ำอ้อย ปิ้งจนสุกเหลือง
4. บุญเดือนสี่ บุญพระเวส คือ งานเทศน์มหาชาติแต่ละหมู่บ้านเป็นเจ้าภาพ แต่ละกัณฑ์หรือสองกัณฑ์จนครบ และมีแห่กัณฑ์กลอนด้วย
5. บุญเดือนห้า บุญสงกรานต์ขึ้นปีใหม่ สรงน้ำพระ รดน้ำดำหัว ฟังเทศน์และสาดน้ำกันอย่างสนุกสนาน
6. บุญเดือนหก บุญบั้งไฟ มีการจุดบั้งไฟบูชาพญาแถน (พญานาค) เพื่อขอฝน
7. บุญเดือนเจ็ด บุญชำระบูชาเทวดาอารักษ์ และหลักเมือง เชื่อว่าเมื่อถึงเดือนเจ็ดต้องทำบุญชำระจิตใจให้สะอาดเพื่อเตรียมตัวเข้าพรรษา
8. บุญเดือนแปด บุญเข้าพรรษา มีการแห่เทียนพรรษา
9. บุญเดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ ผีไร้ญาติ โดยการนำห่อข้าวห่ออาหารไปวางไว้ตามทางสามแพร่ง โคนต้นไม้บริเวณวัด บ้านเรือนของตน แต่ต้องอยู่นอกชายคาบ้าน
10. บุญเดือนสิบ บุญข้าวสาก ตรงกับวันสารทไทย สำหรับอาหารและเครื่องไทยทานติดสลากชื่อผู้ถวายเป็นพิธีการเดียวกันกับทางเหนือที่ เรียกว่า “ตานก๋วยสลาก”
11. บุญเดือนสิบเอ็ด ทำบุญออกพรรษา ถวายปราสาทผึ้งและไหลเรือไฟ
12. บุญเดือนสิบสอง บุญทอดกฐิน เล่นแข่งเรือ

นอกจากนี้ ยังมีงานประจำที่สำคัญที่สร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือนให้กลับมาเยือนหนองคายอีก อันได้แก่

งานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ

ซึ่งจัดให้มีขึ้นในเดือนมีนาคมของทุกปี อนุสาวรีย์ปราบฮ่อสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2429 เพื่อเทิดทูนวีรกรรมของผู้ที่เสียชีวิตในการปราบฮ่อ ในปี พ.ศ. 2418 มีคำจารึกที่อนุสาวรีย์ทั้ง 4 ด้านเป็นภาษาไทย จีน ลาว และอังกฤษ

วันสงกรานต์

เป็นงานประจำปี จัดขึ้นที่วัดโพธิ์ชัย (พระอารามหลวงชั้น 3) มีการอัญเชิญหลวงพ่อบุญรอดและรอบเมือง เพื่อประชาชนได้สรงน้ำมีการทำบุญตักบาตรวันสงกรานต์ เฉลิมฉลองหลวงพ่อบุญรอดที่วัดโพธิ์ชัยมีงานรื่นเริงการละเล่นพื้นเมือง การกีฬาท้องถิ่นและมหรสพครบครัน 5 วัน 5 คืน จัดขึ้นในวันที่ 13 เมษายนของทุกปี

งานบุญบังไฟ

เป็นประเพณีเก่าแก่ที่ได้ปฏิบัติกันมานาน เกี่ยวกับการบูชาเทวดาขอฟ้าขอฝน ตามความเชื่อและโบราณกาลเป็นงานใหญ่โตมาก มีการจัดประกวดบังไฟประเภทตกแต่งสวยงาม ความคิดสร้างสรรค์ ประกวดขบวนแห่และการจุดขึ้นสูงสุด จัดทำในวันเพ็ญเดือน 7 ของทุกปี จังหวัดหนองคายเคยจัดเป็นการแสดงไลท์แอนด์ซาวด์ขึ้น เกี่ยวกับเรื่องพระพุทธเจ้าเสวยชาติเป็นพญาคังคก (คางคก) แล้วมีเรื่องราวไม่ถูกใจกับพญาแถน (พระอินทร์) จึงสาบให้แผ่นดินแห้งแล้งจนพญาคังคก แนะนำให้ชาวบ้านจุดบังไฟถวายจนฝนตกลงมาในที่สุด

งานแห่เทียนเข้าพรรษา

เป็นงานประเพณีท้องถิ่นที่จัดขึ้นก่อนวันเข้าพรรษา ประชาชนตามคุ้มต่าง ๆ ได้จัดทำต้นเทียนขี้ผึ้งล้วน ทำลวดลายสวยงามประดับดอกไม้ มีการประกวดลวดลายสวยงามของต้นเทียนขบวนแห่มีรางวัลจัดให้มีในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี

งานแข่งเรือ

งานประเพณีของท้องถิ่นที่จัดขึ้นก่อนวันออกพรรษา จัดให้มีการแข่งเรือยาวในลำน้ำโขงโดยประชาชนในคุ้มต่าง ๆ ได้จัดเรือแข่งจากอำเภอ และบางปีก็มีเรือจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มาร่วมการแข่งขันด้วย เป็นการแสดงถึงความสามัคคีไมตรีที่มีต่อกันมานานกาล จัดให้มีขึ้นในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี

งานแห่ปราสาทผึ้ง

เป็นประเพณีของท้องถิ่นเก่าแก่ ซึ่งทางจังหวัดได้จัดให้มีขึ้นควบคู่กันกับงานแข่งเรือ มีการจัดทำปราสาทผึ้งประกวด และนำลงเรือยนต์ล่องไปตามลำน้ำโขง กลางคืนมีการไหลเรือไฟประดับดวงไฟมากมาย และดูทิวทัศน์แสงไฟกระทบพื้นน้ำยามกลางคืนสวยงามมาก เพื่อนมัสการพระธาตุกลางแม่น้ำโขง (วัดและองค์มหาเจดีย์ได้พังลงน้ำโขงไปนานแล้ว) อยู่หน้าวัดสิริมหากัจจาย อำเภอเมืองหนองคาย จัดขึ้นในวันเพ็ญเดือน 11 จัดพร้อมกันกับงานแข่งเรือประจำปี

งานวันออกพรรษา

จัดเป็นงานต่อจากวันแห่ปราสาทผึ้ง และแข่งเรือ เป็นวันทำบุญประจำของท้องถิ่น มีการตักบาตรเทโวภายในเขตอำเภอเมือง ประชาชนท้องถิ่นถือเป็นวันสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะไปประกอบอาชีพอยู่ต่างจังหวัด

หรือต่างประเทศ เมื่อถึงกำหนดวันทำบุญออกพรรษาแล้ว คนส่วนมากจะเดินทางกลับบ้านเพื่อทำบุญอุทิศกุศลแก่บรรพบุรุษตามประเพณีนิยมที่ได้ปฏิบัติต่อเนื่องมาแต่โบราณกาล

บั้งไฟพญานาค

แม้จะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติตามลำน้ำโขงมานานหลายปีแล้ว ตามคำรำลือของชาวบ้าน แต่บั้งไฟพญานาคเพิ่งจะได้รับส่งเสริมเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว ของจังหวัดหนองคายไม่กี่ปีมานี้เอง บั้งไฟพญานาคเป็นลูกไฟที่พุ่งขึ้นมาจากใต้แม่น้ำโขง พุ่งลอยขึ้นสู่อากาศ ประมาณ 20 - 30 เมตร แล้วก็หายไป ลูกไฟไม่จำกัดบริเวณที่เกิดและเกิดไม่บ่อยซ้ำที่บริเวณนั้น ขนาดของลูกไฟก็มีหลายขนาด ขนาดโตเท่าผลส้ม ขนาดกลางเท่าไข่ไก่ ขนาดเล็กเท่าหัวแม่มือ เวลาที่เกิดขึ้นไม่แน่นอน แต่ต้องมีดคำแล้ว บางทีเกิดตั้งแต่หัวค่ำ ประมาณ 6 โมงเย็น บางปีเริ่มเกิด 2 - 3 ทุ่ม และจะเกิดไปอีกประมาณ 3 - 4 ชั่วโมง จึงจะค่อย ๆ หดลง จำนวนลูกไฟที่เกิดขึ้นบริเวณหนึ่ง ๆ มีจำนวนไม่แน่นอน สถานที่เกิดนั้นจะอยู่ในท้องที่อำเภอโพนพิสัย และอำเภอปากคาดบางส่วน บั้งไฟพญานาคจะเกิดขึ้นในคืน วันเพ็ญ เดือน 11 หรือ แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี

จ. สถานที่ท่องเที่ยว

จังหวัดหนองคายมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง ได้แก่

สถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่ที่น่าสนใจของจังหวัดหนองคายในเขตอำเภอเมือง (แผนที่ประกอบ 3.7)

1. วัดโพธิ์ชัย ซึ่งเป็นพระอารามหลวงอยู่ในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย เป็นวัดที่ประดิษฐานหลวงพ่อบุญรอด เป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดหนองคายมาช้านานแล้ว มีลักษณะเป็นพระพุทธรูปขัดสมาธิปางมารวิชัย หล่อด้วยทองสุกในสมัยเชียงแสน ขึ้นหลังขนาดหน้าตักกว้าง 2 คืบ 8 นิ้ว สูง 4 คืบ 1 นิ้ว มีลักษณะสวยงามมากและเป็นที่เคารพสักการะบูชาของชาวเมืองหนองคายและประชาชนทั่วไป

2. อนุสาวรีย์ปราบฮ่อ เป็นอนุสาวรีย์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ให้แก่วีรกรรมของทหารที่ได้ต่อสู้กับศัตรู "ฮ่อ" เมื่อ ร.ศ.105 เพื่อเป็นที่บรรจุอัฐิของทหารเสียชีวิตในการต่อสู้ สร้างโดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ตั้งอยู่บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดหนองคาย มีการจัดงานบวงสรวงและฉลองอนุสาวรีย์ขึ้นเป็นประจำในระหว่างวันที่ 5 - 11 มีนาคม ของทุกปี

3. โบราณสถานพระธาตุบังพวน เป็นพิพิธภัณฑสถานโบราณสถาน ตั้งอยู่ที่วัดบังพวน ตำบลพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง องค์พระธาตุเดิมเป็นเจดีย์สร้างด้วยอิฐสร้างด้วยอิฐเผาบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลักษณะเจดีย์เป็นรูปสลับแบบอินเดียนั้นเดียวกับองค์พระปฐมเจดีย์ ตามพงศาวดารล้านช้างปรากฏว่า ในปี พ.ศ. 2102 พระเจ้าไชยเชษฐาได้มาสร้างองค์พระธาตุที่เป็นสิริฐานสี่เหลี่ยมฐานทักษิณ 5

ชั้น เป็นรูปพระปรมาภิไธยเหลี่ยมต่อกันเป็นบัวปากกระฆัง ชั้นที่ 6 เป็นรูป ระฆังคว่ำ ชั้นที่ 7 เป็นรูปดาวปาลี และเหนือขึ้นไปตั้งฉัตร

4. **หาดทรายแม่น้ำโขง** เป็นหาดทรายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการลดระดับของลำน้ำโขง ในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดหนองคาย โดยเฉพาะหาดทรายจอมมณีในเขตอำเภอเมืองหนองคาย อยู่ห่างจากเขตเทศบาล ประมาณ 2 กิโลเมตร เปรียบเสมือนพื้ที่ยืนยง มีประชาชน ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดเดินทางมาเที่ยวพักผ่อนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเล่นสงกรานต์ ตามบริเวณชายหาดมีร้านค้าขายของทั้งอาหาร และเครื่องดื่มไว้บริการนักท่องเที่ยว

5. **สะพานมิตรภาพไทย-ลาว** เป็นสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งแรกเปิดใช้เมื่อเดือนเมษายน 2537 เป็นความร่วมมือของ 3 ประเทศ คือ ไทย - ลาว และออสเตรเลีย นอกจากนี้จะใช้เป็นเส้นทางคมนาคมหลักที่ใช้ในการติดต่อระหว่าง ไทย - ลาว แล้วยังเป็นจุดชมทิวทัศน์ได้ในวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ระหว่าง เวลา 15.00-18.00 น. อีกด้วย

6. **ตลาดสินค้าอินโดจีนท่าเสด็จ** เป็นตลาดจำหน่ายสินค้าจากหลายประเทศในแถบอินโดจีนและยุโรปตะวันออก มีนักท่องเที่ยวนิยมมาเลือกซื้อสินค้า ไม่ว่าจะเป็นประเภทสินค้าเบ็ดเตล็ด เสื้อผ้า เครื่องเงิน เครื่องใช้ไฟฟ้า รวมทั้งสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดหนองคายอีกด้วย

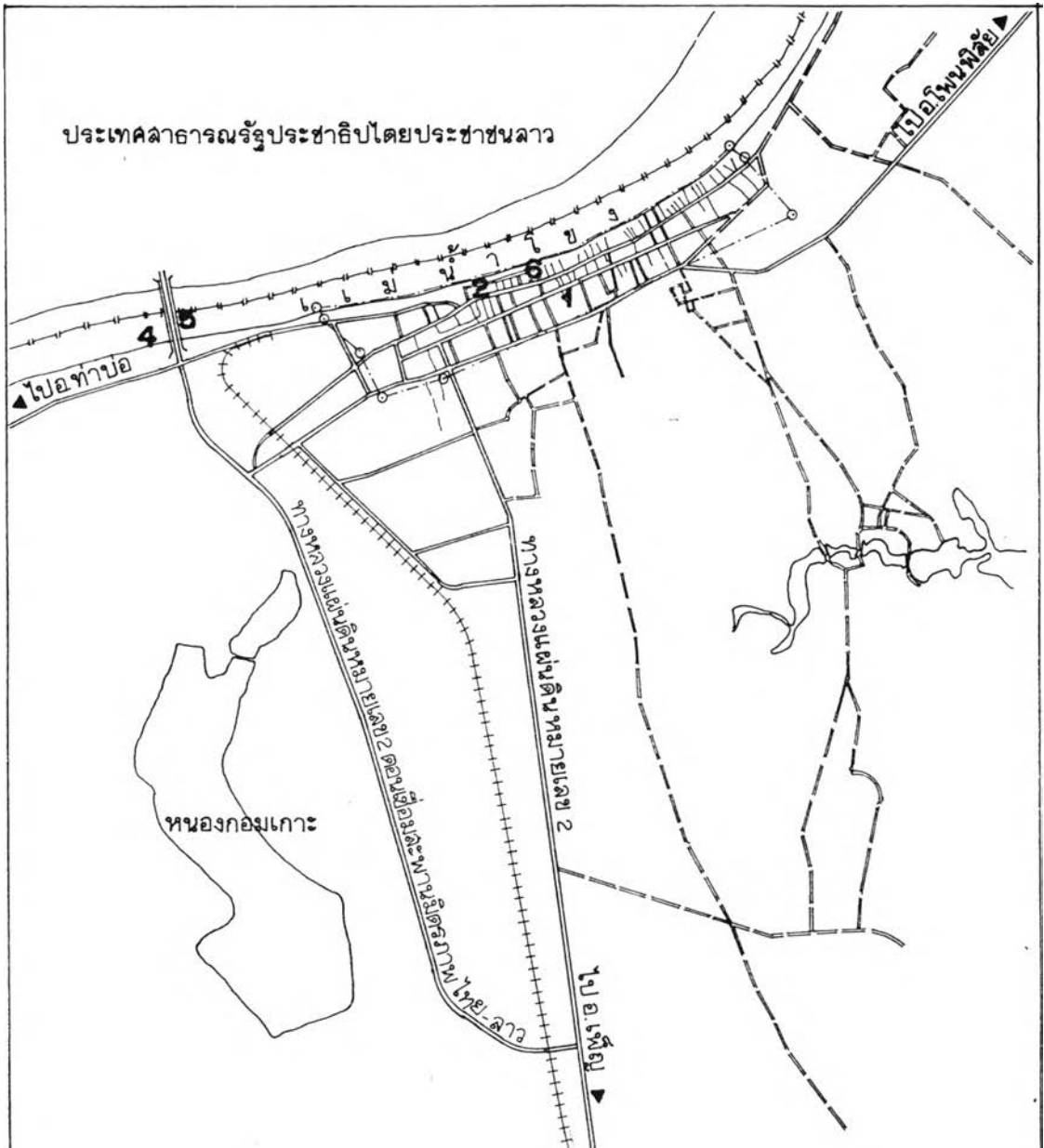
สถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทางอำเภอด่านทิศตะวันออก

1. **บริเวณดูบั้งไฟพญานาค** ซึ่งมีลูกไฟลักษณะสีแดงอมชมพู พุ่งขึ้นมาจากแม่น้ำโขงเป็นระลอก ๆ ตั้งแต่เวลาพลบค่ำจนถึงเวลา ประมาณ 3 ทุ่ม ตั้งแต่บริเวณหน้าวัดไทย อำเภอโพธิ์ชัย ไปจนถึงบริเวณบ้านน้ำเป ถึงอำเภอรัตนวาปี ในคืนวันออกพรรษาของทุกปี ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปเดินทางไปเฝ้ารอปรางการณมหัศจรรย์ทางธรรมชาติเป็นจำนวนมาก

2. **แก่งอาง** เป็นแก่งหินที่เกิดขึ้นกลางลำน้ำโขง โดยเฉพาะในระหว่างเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคมของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงน้ำลด มีกลุ่มหินชนิดต่าง ๆ มากมาย เช่น หินลิ้นนาค หินปลาเข้ ถ้าปลาสงัว เป็นต้น ตั้งอยู่ที่บ้านด้าย หมู่ที่ 4 ตำบลนาแก ห่างจากที่ว่าการอำเภอปากคาด ประมาณ 10 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดประมาณ 100 กิโลเมตร

3. **ถ้ำจันทร์** เป็นถ้ำตามธรรมชาติที่ตั้งอยู่บนเขาขนาดย่อม ภายในถ้ำเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์พระประธานขนาดใหญ่รอบ ๆ บริเวณถ้ำมีสระน้ำ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บ้านถ้ำจันทร์ ตำบลศรีชมภู ห่างจากที่ว่าการอำเภอโซ่พิสัย ประมาณ 36 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดประมาณ 119 กิโลเมตร

4. **วัดสว่างอารมณ์** หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า วัดถ้ำศรีธน ตั้งอยู่บริเวณเนินเขาในเขตสุขาภิบาลอำเภอปากคาด ห่างจากอำเภอประมาณ 90 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินเลียบแม่น้ำโขงระหว่างจังหวัด

การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโต
การท่องเที่ยวชายแดน กรณีศึกษา: เมืองหนองคาย

แผนที่ 3.7

แสดง สถานที่ท่องเที่ยวในเขตเมือง

- 1 วัดโพธิ์ชัย
- 2 อนุสาวรีย์ปราบฮ่อ
- 4 หาดทรายแม่น้ำโขง
- 5 สะพานมิตรภาพไทย-ลาว
- 6 ตลาดสินค้าอินโดจีนท่าเรือ

สัญลักษณ์

- เขตประเทศ
- ทางหลวงแผ่นดิน
- +++++ ทางรถไฟ
- == ทางผิวลกรัง
- ~ แม่น้ำ
- ลະพານ
- หนอง บึง
- เขตเทศบาล

มาตราส่วน

เหนือ

หนองคายและจังหวัดนครพนม เป็นวัดที่รายล้อมด้วยภูเขาหิน และโขดหินปกคลุมด้วยแมกไม้ธรรมชาติ และมีลำธารไหลผ่าน

5. **ภูทอก** เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญแห่งหนึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอศรีวิไล ห่างจากจังหวัดหนองคายประมาณ 186 กิโลเมตร เป็นที่ตั้งของวัดเจติยาศีริวิหาร รอบภูทอกจะมีบันไดและสะพานไม้ 7 ชั้น แต่ละชั้นจะมีสะพานหรือบันไดทอดหากันเพื่อเป็นทางเดินได้บนภูทอก เมื่อขึ้นไปบนภูทอกแล้วจะสามารถมองเห็นทัศนียภาพรอบ ๆ ภูทอกได้

6. **เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูวัว** เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดหนองคายที่ยังคงสภาพความสมบูรณ์ของธรรมชาติป่าไม้ มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่อำเภอบึงกาฬ อำเภอเซกา อำเภอบึงโขงหลง และกิ่งอำเภอบุงคล้า สามารถเที่ยวชมธรรมชาติของพันธุ์ไม้นานาชนิด และสัตว์ป่า นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจที่น่าสนใจอีก เช่น

- **น้ำตกเจ็ดสี** เดิมเรียกว่า น้ำตกห้วยกะอาม ซึ่งเกิดจากธารน้ำไหลของห้วยกะอามตกลงมาจากหน้าผาสูง มีทั้งหมด 3 ชั้น ..แล้วเกิดเป็นละอองไอน้ำกระทบกับแสงอาทิตย์ยามบ่ายก่อให้เกิดเป็นสีต่าง ๆ ขึ้น ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บ้านดอนเสียด ตำบลบ้านดอง อำเภอเซกา

- **น้ำตกตาดสะแนน** คำว่า "ตาด" เป็นคำพื้นบ้านอีสาน แปลว่า "ที่ซึ่งมีน้ำไหล" คำว่า "สะแนน" มีความหมายว่า "สูงสุดยอด" น้ำตกตาดสะแนน เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำห้วยสะแนนไหลผ่านไปตามซอกหินของภูเขา ในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูวัว ซึ่งต่างระดับกันลดหลั่นเป็นชั้น ๆ มีขนาดกว้างประมาณ 100 เมตร กลางลำธารของน้ำห้วยสะแนน มีลานหินเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก สามารถที่จะนั่งพักผ่อนได้ น้ำตกตาดสะแนนตั้งอยู่ในพื้นที่ 3 ตำบล อำเภอเซกา ห่างจากอำเภอประมาณ 43 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดประมาณ 267 กิโลเมตร

- **น้ำตกถ้ำพระ** เป็นน้ำตกที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูวัว มี 2 ชั้น เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำธารห้วยบังบาด มีความสูงระหว่างชั้นประมาณ 50 เมตร บริเวณลานหินหน้าน้ำตกเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่ที่สามารถเล่นน้ำได้ ซึ่งเฉพาะในฤดูฝน นอกเหนือจากการเที่ยวชมน้ำตกแล้วยังได้มีโอกาสนมัสการพระพุทธรูปสลักหิน ซึ่งได้สลักไว้ในสมัยบุกเบิกถ้ำพระเพื่อเป็นที่วิปัสณากรรมฐาน อยู่ห่างจากอำเภอเซกาประมาณ 34 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดประมาณ 258 กิโลเมตร

- **น้ำตกถ้ำฝุ่น** ตั้งอยู่ในท้องที่บ้านภูสวาท ตำบลหนองเต็ง กิ่งอำเภอบุงคล้า จะมีน้ำเฉพาะในฤดูฝน รอบๆ บริเวณน้ำตกมีพันธุ์ไม้นานาชนิด อยู่ห่างจากกิ่งอำเภอบุงคล้า ประมาณ 33 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดประมาณ 169 กิโลเมตร

7. **บึงโขงหลง** เป็นบึงน้ำตามธรรมชาติขนาดใหญ่ที่ความกว้างประมาณ 800 เมตร ความยาวประมาณ 3,000 เมตร อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบึงโขงหลงประมาณ 1 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดประมาณ 253 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังเป็นอ่างเก็บน้ำและมีคันดินเป็นถนนน้ำล้นผ่านด้วย เหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ บริเวณบึงมีพันธุ์ปลานานาชนิด

8. **น้ำตกวิมานทิพย์** ตั้งอยู่บ้านนาอ่าง ตำบลโพธิ์หมากแข้ง อำเภอบึงโขงหลง ห่างจากอำเภอประมาณ 16 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่ไหลมาจากภูลังกา ซึ่งเป็นภูเขาตั้งอยู่ในที่ราบ จะมีน้ำตกเฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น

สถานที่ท่องเที่ยวในเส้นทางอำเภอด้านทิศตะวันตก

1. **หลวงพ่อกศิ์ดี** เป็นพระพุทธรูปขัดสมาธิปางมารวิชัยขนาดใหญ่ หล่อด้วยทองโดยฝีมือช่างฝ่ายเหนือรวมกับช่างล้านช้าง ในสมัยสมเด็จพระไชยเชษฐาแห่งเวียงจันทน์เมื่อประมาณ พ.ศ.2105 มีขนาดหน้าตักกว้าง 3.29 เมตร สูง 4 เมตร ปัจจุบันประดิษฐานเป็นพระประธานในอุโบสถวัดศรีชมภูองค์ดี ตำบลน้ำโมง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 2 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดประมาณ 43 กิโลเมตร นับเป็นพระพุทธรูปอีกองค์หนึ่งของจังหวัดที่ประชาชนให้การเคารพบูชาทั้งไทยและลาว มีงานเทศกาลนมัสการเป็นประจำทุกปีในวันเพ็ญเดือนสี่

2. **วัดหินหมากเป้ง** ตั้งอยู่บ้านพระพุทธรบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 20 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดประมาณ 77 กิโลเมตร เป็นวัดที่พุทธศาสนิกชนนิยมไปปฏิบัติธรรม เนื่องจากเป็นสถานที่เงียบสงบตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง มีลานหินกว้าง เคยเป็นที่จำพรรษาของหลวงปู่เทสก์ เทสก์รังษี ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของประชาชนทั่วไทยและลาว

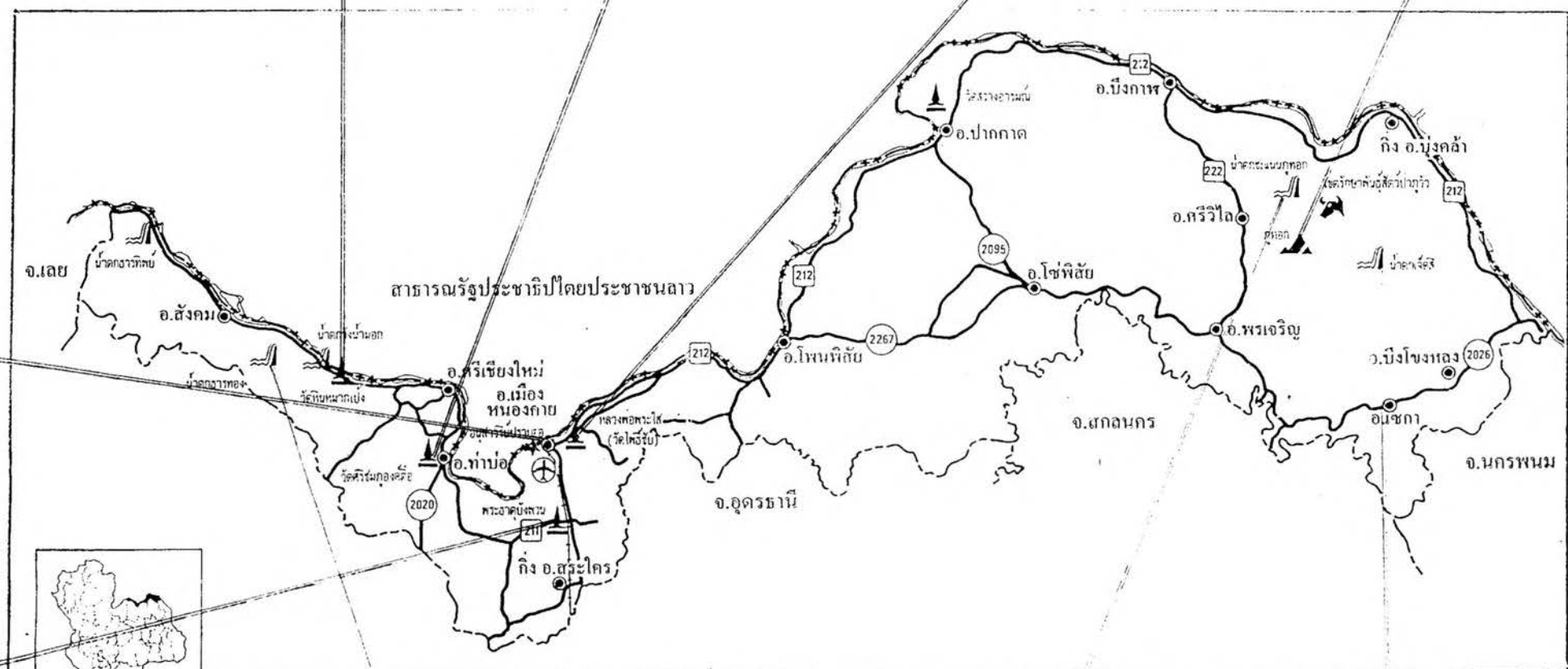
3. **น้ำตกวังน้ำหมอก** ตั้งอยู่บ้านวังน้ำหมอก ตำบลพระพุทธรบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ ห่างจากที่ตั้งอำเภอ ประมาณ 28 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัด ประมาณ 85 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่ไหลจากหน้าผาสูงรอบ ๆ บริเวณน้ำตกยังมีถ้ำต่าง ๆ ให้นักเดินทางท่องเที่ยวได้แวะชมด้วย

4. **น้ำตกธารทอง** ตั้งอยู่บ้านผาตั้ง หมู่ที่ 1 อำเภอสังคม ห่างจากอำเภอประมาณ 10 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดประมาณ 83 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่ไหลจากหน้าผาสูง ประมาณ 30 เมตร เป็นระยะลดหลั่นกันลงมาเป็นชั้น ๆ ตอนล่างของน้ำตกเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่ มีน้ำไหลตลอดปี

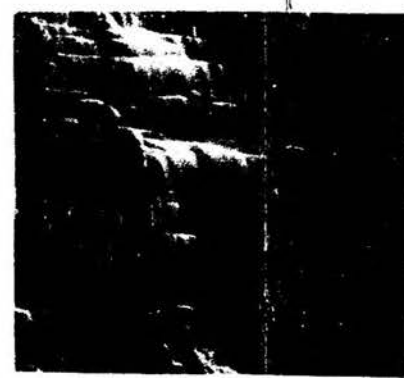
5. **น้ำตกธารทิพย์** เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำธารน้ำไหลจากภูเขาไปสู่แม่น้ำโขง มีลักษณะลดหลั่นกันลงมาเป็นชั้น ๆ ตามซอกหินแนวภูเขามีน้ำไหลตลอดปี ตั้งอยู่บ้านตาตเสริม หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านม่วง ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 16 กิโลเมตรและห่างจากจังหวัดประมาณ 111 กิโลเมตร

บึงไฟพญานาค

ในช่วงออกพรรษาของทุกปีที่ผ่านมาประชาชน ได้หลังไหลมาจากจังหวัดหนองคายเพื่อดูบึงไฟพญานาค ซึ่งจะมีลูกไฟพุ่งขึ้นจากผิวน้ำของลำน้ำโขงเป็นระลอก ๆ หลายจุดตามริมฝั่งแม่น้ำโขง เช่น แถวหน้าริมฝั่งแม่น้ำวัด

<p>การวางแผนพัฒนาความพร้อมเพื่อรองรับการเติบโตการท่องเที่ยวชายแดน กรณีศึกษา : เมืองหนองคาย</p>		<p>แผนที่ 3.8</p>	
<p>แสดง แหล่งท่องเที่ยว</p>	<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ---+--- เขตประเทศ --- เขตจังหวัด --- เขตอำเภอ ○ ทางหลวงแผ่นดิน ● เขตตำบล ◎ ที่ตั้งอำเภอ 	<p>มาตราส่วน</p> <p>0 5 10 20 30กม</p>	<p>เหนือ</p>

ฮ้าง อ. บึงกาฬ บางจุดที่ อ. โพนพิสัย ที่วัดหินหมากเป้ง อ. ศรีเชียงใหม่ และที่บ้านน้ำเป อ. ปากคาด เป็นเรื่องที่แปลกของทุกปี ณ ที่เก่าเวลาเดิม ในทุกวันแรม 1 ค่ำ ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ ตามจันทรคติลาว เมื่อค่ำลงจะเกิดลูกโป่งดวงไฟสว่างไสวพุ่งจากจุดกำเนิดในแม่น้ำโขง พุ่งขึ้นไปอย่างรวดเร็วในอากาศ ราว 5 - 6 เมตร แล้วสลายตัวไป บางปีดวงไฟดังกล่าวมีขนาดใหญ่มากขนาดเท่าถังน้ำมัน 200 ลิตร ปัจจุบัน ดวงไฟดังกล่าว มีขนาดเท่าลูกเทนนิสในปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2541) แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ออกพรรษา ตรงกับ วันที่ 6 ตุลาคม นับแบบลาว ขึ้น 15 ค่ำ ตรงกับวันที่ 5 ตุลาคมที่ผ่านมา ชาวหนองคายเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “บั้งไฟพญานาค” ลักษณะคล้ายที่เกิดที่เมืองปาฟา รัฐเท็กซัส ในอเมริกา และริมทะเลแดงที่เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ชาวหนองคายเชื่อกันว่า พญานาคได้จุดบั้งไฟขึ้นมาเพื่อถวาย เป็นพุทธบูชาแด่ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในวันออกพรรษาของทุกปี ซึ่งถ้าพิจารณากันในทางวิทยาศาสตร์แล้ว คาดว่าเป็น ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในรอบ 1 ปี ซึ่งไม่มีใครอธิบายสาเหตุที่แน่ชัดได้

3.4 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ก. การเกษตรกรรม

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมประชากรส่วนใหญ่ภายในประเทศ ประกอบอาชีพหลักคือ อาชีพเกษตรกรรม ซึ่งแบ่งแยกประเภทตามลักษณะของพื้นที่ และภูมิประเทศนั้นๆ เช่นเดียวกับจังหวัดหนองคาย มีประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 90 ประกอบอาชีพทางการเกษตร คือ ทำนา ทำสวน ทำไร่ ปศุสัตว์ การประมง ฯลฯ มีรายละเอียดต่อไปนี้

- ข้าวเหนียว จะมีพื้นที่เพาะปลูกประมาณร้อยละ 75ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดปลูกข้าวเหนียว ซึ่งเป็นอาหารหลักของประชากรภายในท้องถิ่น ส่วนข้าวเจ้าปลูกร้อยละ 25 ของพื้นที่เพาะปลูก การเพาะปลูกข้าวจะมีทั้งแบบ ข้าวนาดำ ข้าวนาหว่าน ข้าวนาหยอด และข้าวไร่ แหล่งเพาะปลูกอยู่ใน อ.ท่าบ่อ โขงพิสัย และเซกา

- มันสำปะหลัง มีการปลูกถึงประมาณ 258,780 ไร่ ในเขตพื้นที่อำเภอโพนพิสัย , อำเภอปากคาด อำเภอบึงกาฬ อำเภอเซกา อำเภอศรีวิไล และอำเภอศรีเชียงใหม่ ผลผลิตรวม 424.512 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 1,640 กก./ไร่

- สับปะรด เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญสร้างชื่อเสียง ให้จังหวัดหนองคายไม่น้อย มีการปลูกมากที่สุด ที่อำเภอโพนพิสัย อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอปากคาด และอำเภอบึงกาฬ รวมพื้นที่เพาะปลูก 20,860 ไร่มีผลผลิตรวม 94,222 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 4,516 กก./ไร่ ผลสดของสับปะรดใช้ในการบริโภค และเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปของโรงงานอุตสาหกรรม ผลิตน้ำสับปะรดเข้มข้นด้วย นอกจากนี้เกษตรกรยังมีรายได้จากการจำหน่ายหน่อพันธุ์อีกด้วย ในปัจจุบันโรงงานผลิตน้ำสับปะรดกระป๋อง กำลังเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชม แต่เนื่องจากความไม่พร้อมของเจ้าของกิจการ จึงยังเปิดให้เข้าเยี่ยมชมไม่ได้

- ยาสูบ เป็นพืชดั้งเดิมของจังหวัดหนองคาย เพาะปลูกได้ดีในพื้นที่นา ที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ หรือบริเวณริมโขงในท้องถิ่นอำเภอเมือง อำเภอท่าบ่อ อำเภอบึงโขงหลง อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอโพนพิสัย และกิ่งอำเภอบึงค้อ พันธุ์ที่ใช้ปลูกเป็นพันธุ์เวอร์จิเนีย พื้นที่เพาะปลูก 16.457 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 346 กก./ไร่ ในปัจจุบันไร่ยาสูบกำลังเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพราะมีทิวทัศน์งามแปลกตา โดยเฉพาะในเขต อำเภอเมือง

- มะเขือเทศ เป็นพืชเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งของหนองคายปลูกมากในบริเวณฝั่งโขง ในเขต อำเภอสังคม อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอท่าบ่อและอำเภอเมือง ในปัจจุบันหนองคายมีโรงงานอุตสาหกรรม ผลิต น้ำมะเขือเทศเข้มข้น ซอสมะเขือเทศ ส่งจำหน่ายตลาดในประเทศและต่างประเทศ

- ยางพารา แต่เดิมปลูกมากทางภาคใต้ และภาคตะวันออก ต่อมาได้มีการทดลองปลูก ผลปรากฏว่า ให้ผลผลิตค่อนข้างดี ยางพาราจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญไม่แพ้พืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ ปัจจุบัน มีพื้นที่ปลูกยางพารา 80.109 ไร่ เปิดกรีดยางได้แล้วกว่า 1.500 ไร่ และพันธุ์ที่ใช้ปลูกคือ พันธุ์ อาร์ อาร์ โอ เอ็ม 600 และ จี ที 1 ยางที่เปิดกรีดได้แล้วได้ผลประมาณ 802 กิโลกรัมต่อไร่

- ถั่วเหลือง มีพื้นที่เพาะปลูกในฤดูฝน 8.550 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 250 กก./ไร่ ในฤดูแล้งมี พื้นที่เพาะปลูก 8.685 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 248 กก./ไร่ มีการเพาะปลูกมากที่สุด ในอำเภอโพนพิสัย อำเภอ สังคม และอำเภอบึงกาฬ พันธุ์ที่ใช้ปลูกได้แก่ พันธุ์ สจ. 45 และ เชียงใหม่ 60

- อ้อย ปลูกมาก ที่อำเภอเมือง อำเภอท่าบ่อ มีพื้นที่เพาะปลูกรวม 326 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 8.877 กก./ไร่

- กล้วยน้ำว้า มีการปลูกในทุกพื้นที่ของจังหวัดประมาณ 31.812 ไร่ ผลผลิต 1.600 ไร่/ไร่

- ข้าวโพดฝักอ่อน มีการปลูกประมาณ 2.602 ไร่ ในเขตอำเภอสังคม อำเภอท่าบ่อ และ อำเภอศรีเชียงใหม่ ผลผลิตเฉลี่ย 914 กก./ไร่

- ไม้ผล - ไม้ยืนต้น มีการปลูกตามหัวไร่ปลายนา และพื้นที่ทั่วไปเพื่อบริโภค และจำหน่าย ส่วนการแปรรูปขึ้นอยู่กับชนิดของผลไม้ เช่น มะม่วง มะขาม ลำไย ลูกหยี ฯลฯ

การประมง

หมู่บ้านหลายหมู่บ้านในจังหวัดหนองคาย แถบริมฝั่งแม่น้ำโขง โดยเฉพาะที่บ้านเตื่อในเขต อำเภอโพนพิสัย ถือเป็นหมู่บ้านจับปลา แม่น้ำโขงแห่งแรก ๆ มีการจับปลา ร่วมกันกับชาวบ้านฝั่งลาวตลอด 24 ชั่วโมง โดยใช้ระบบคิว ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดกันมา นับเป็นร้อย ๆ ปี ในลำน้ำโขงมีปลาอาศัยอยู่

ซุกซุม มากมายหลายชนิด สามารถจับได้ทั้งปี ทั้งเป็นปลาขนาดใหญ่ รสชาติดี มีราคาสูง เช่น ปลาแซ่ ปลาดัง ปลาโจก ปลาเนื้ออ่อน ปลาแกง ปลาหน้าหนู และปลาหายาก ที่มีในเฉพาะลำน้ำโขง เช่น ปลาเขี้ยวไก่ ปลาแมง ปลาเตบข้าง ปลาเม่น ปลาสุต ส่วนปลาในลำน้ำสงครามนั้นจับได้ในฤดูน้ำหลาก ชาวบ้าน ริมฝั่งแม่น้ำและจากหมู่บ้านอื่น ๆ ยังคงทำประมงพื้นบ้านแบบดั้งเดิม ทั้งวางยอสะดุ้ง ทอดแห ช้อนปลา วางเบ็ด ตกเบ็ด ฯลฯ ปลาที่จับได้มี ปลาสวาย ปลาทราย ปลาตอง ปลาค้าว ปลากระโทง

ในปัจจุบัน สถานีประมงหนองคายได้มีการเพาะพันธุ์ลูกปลาบึก และปลาในลำน้ำโขงหลายชนิด เพื่อแจกจ่ายประชาชนในการเลี้ยงปลาในลำน้ำโขง (เลี้ยงในกระชัง) ซึ่งกำลังได้รับความนิยมจากชาวบ้าน ริมฝั่งโขง ในหลาย ๆ อำเภอเพราะ สามารถทำรายได้เป็นกอบเป็นกำ และนักท่องเที่ยวต่างถิ่นนิยมบริโภคอาหาร ที่ทำจากปลาในลำน้ำโขงกันมากขึ้น จนมีไม่พอเพียงแก่ความต้องการ นับเป็นการสร้างรายได้แก่ประชากรในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

การปลูสัตว์

ในปัจจุบันได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบของการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อการบริโภค และการใช้งานมาเป็นการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายเป็นอาชีพเสริม หรืออาชีพหลักมากขึ้น เช่น การเลี้ยงโค กระบือ สุกร ไก่ และพฤติกรรม การบริโภคของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นิยมบริโภคเนื้อโค กระบือ มากกว่า เนื้อสุกร ทำให้เนื้อโค กระบือ ข้ำแหละในตลาดส่วนหนึ่งต้องนำเข้าโค กระบือ มีชีวิต จากจังหวัดต่าง ๆ

ส่วนการเลี้ยงสุกร มีภาวะปกติ ปริมาณสุกรที่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคภายในจังหวัด รวมทั้งผลผลิตเป็นสินค้าเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน เช่น หมูยอ กุนเชียง แหนมชนิดต่าง ๆ มีเพียงพอับความต้องการ แต่ปัจจุบัน การค้าสุกรเป็นไปโดยเสรี ดังนั้นในสภาวะที่ตลาดมีความต้องการมาก แต่ปริมาณสุกรมีน้อยหรือไม่เพียงพอ ก็ส่งผลให้ราคาสุกรในจังหวัดขยับตัวสูงขึ้นตามไปด้วย รวมทั้งมีการเคลื่อนย้ายสุกร ทั้งการส่งออกและนำเข้ามาเพื่อสนองความต้องการของตลาดภายในจังหวัด เช่นเดียวกับจังหวัด อื่น ๆ ในภาคเดียวกัน ซึ่งสามารถจัดลำดับจำนวนสัตว์เลี้ยงตามปริมาณการเลี้ยงแยกรายอำเภอได้ดังนี้

- โค มีปริมาณการเลี้ยงมากที่สุด ในเขตอำเภอโพนพิสัย อำเภอเซกา และอำเภอเมือง คือ 17,232 ตัว 15,157 ตัว และ 10,027 ตัว ตามลำดับ
- กระบือ มีปริมาณการเลี้ยงมากที่สุด ในเขตอำเภอโพนพิสัย อำเภอบึงกาฬ และอำเภอเซกา คือ 34,344 ตัว 5,967 ตัว และ 18,768 ตัว ตามลำดับ
- สุกร มีปริมาณการเลี้ยงมากที่สุด ในเขตอำเภอโพนพิสัย อำเภอท่าบ่อ และอำเภอบึงกาฬ คือ 7,433 ตัว 5,967 ตัว และ 4,222 ตัว ตามลำดับ
- เป็ด มีปริมาณการเลี้ยงมากที่สุด ในเขตอำเภอบึงกาฬ อำเภอเมือง และอำเภอโพนพิสัย คือ 50,344 ตัว 37,474 ตัว และ 35,625 ตัว ตามลำดับ
- ไก่ มีปริมาณการเลี้ยงที่สุดในเขตอำเภอเมือง อำเภอโพนพิสัย และอำเภอบึงกาฬ คือ 275,852 ตัว 117,302 ตัว และ 73,745 ตัว

การทำนา ยังคงเป็นเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงผู้คนทั้งประเทศ

ยาสูบ พืชเศรษฐกิจดั้งเดิมที่สำคัญของหนองคาย

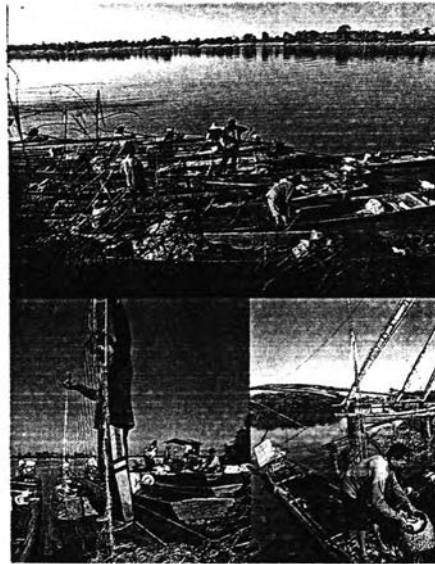
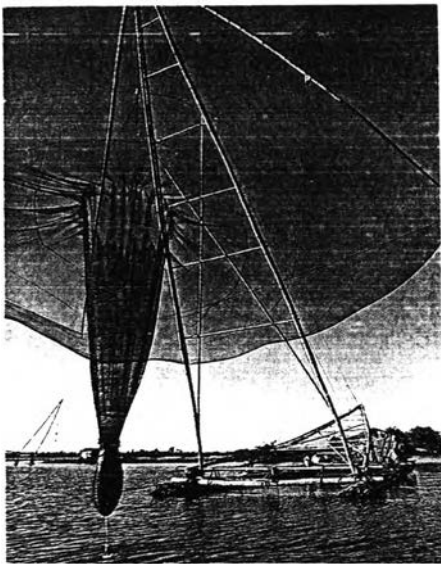
มะเขือเทศ มีให้เห็นบริเวณริมฝั่งโขง เชื่อกันว่ามะเขือเทศที่ไหน ๆ ผลไม้ใหญ่เท่าหนองคายเนื่องมาจากดินลุ่มแม่น้ำโขง

ภาพที่ 3.2 แสดงวิถีชีวิตของชาวเมืองหนองคายกับการเกษตรกรรม
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ผักสวนครัว พบเห็นได้ริมฝั่งแม่น้ำโขงตลอดแนว โดยเฉพาะหน่านาวมีปริมาณมากสามารถส่งออกไปยัง
จังหวัดใกล้เคียง

การประมง สืบทอดกันมาหลายร้อยปี ปลาในลำน้ำ
โขง รสชาติอร่อย เป็นที่ถูกใจแก่บรรดานักชิมทั้งหลาย

ภาพที่ 3.2 แสดงวิถีชีวิตของชาวเมืองหนองคายกับการเกษตรกรรม (ต่อ)
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ข. การอุตสาหกรรม

การอุตสาหกรรมในจังหวัดหนองคาย ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และอุตสาหกรรมในครัวเรือนโดยใช้วัตถุดิบทางการเกษตรในท้องถิ่น และจังหวัดใกล้เคียงมาทำการแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์ หนองคายเป็นจังหวัดที่มีความเหมาะสม ในการลงทุนด้านอุตสาหกรรม เนื่องจากมีทั้งวัตถุดิบ และแรงงานท้องถิ่นอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมการเกษตร

ปัจจุบันหนองคายมี โรงงานอุตสาหกรรมตั้งแต่ขนาดเล็กไปถึงขนาดใหญ่ประมาณ 1,046 โรงงาน เงินทุนรวม 1,462,231,368 บาท คนงาน 4,675 คน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรม การเกษตร เช่น อุตสาหกรรมโรงสีข้าว โรงงานมันเส้น โรงงานมันอัดเม็ด โรงงานแปรรูปมะเขือเทศ และโรงงานผลิตหน่อไม้กระป๋อง สับปะรดกระป๋อง ฯลฯ ซึ่งที่ผ่านมานักท่องเที่ยวสนใจจะไปเยี่ยมชมดู โรงงานต่าง ๆ ภายในหนองคาย แต่เนื่องจาก เหตุผลหลาย ๆ อย่างรวมถึงผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจ และความไม่พร้อมของโรงงาน ภาคเอกชนจึงมักไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชม เท่าที่ควร

สำหรับโรงงานที่เป็นโรงงานขนาดใหญ่ มี 6 โรงงาน คือ

- บริษัท สุราทิพย์นครเขต จำกัด	ที่ตั้ง	อำเภอเมืองหนองคาย
- บริษัท ไทยขุนผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด	ที่ตั้ง	อำเภอศรีเชียงใหม่
- บริษัท ชิโก้ไทยแพลนเตชั่น จำกัด	ที่ตั้ง	อำเภอศรีเชียงใหม่
- บริษัท ศรีเชียงใหม่อุตสาหกรรม จำกัด	ที่ตั้ง	อำเภอศรีเชียงใหม่
- บริษัท เยเนอรัล อะโกร จำกัด	ที่ตั้ง	อำเภอท่าบ่อ
- บริษัท เกษตรอีสาน จำกัด	ที่ตั้ง	อำเภอเขกา

ค. การพาณิชย์

การประกอบธุรกิจการค้าในจังหวัดหนองคายส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก และขนาดกลาง สถานประกอบการธุรกิจการค้า และบริการจะตั้งอยู่ในเขตชุมชนใหญ่ๆ เช่น ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของเจ้าของคนเดียว การรวมหุ้นและบริษัทจำกัดมีไม่มากนัก

ภาวะการค้า โดยทั่วไปจะขึ้นอยู่กับผลิตผล ด้านการเกษตรเป็นหลัก ระดับราคาพืชผลที่เกษตรกร จำหน่ายได้ ยังอยู่ในเกณฑ์ที่สูง รายได้จากการอุตสาหกรรมถือว่าสำคัญ มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรใหญ่ ๆ รองรับผลผลิตทางการเกษตร ของเกษตรกรภายในจังหวัดประมาณ 5 - 6 โรงงาน

นับตั้งแต่มีการเปิดใช้สะพานมิตรภาพ ไทย - ลาว เมื่อปี พ.ศ. 2537 ดังกล่าวได้มีส่วนเอื้ออำนวยต่อการค้าและการขนส่งเป็นอย่างมาก โดยที่ไทยและลาวมีรูปแบบการค้าแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- การค้าโดยนิติบุคคล ซึ่งจะต้องขออนุญาตจากกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ การค้าโดยบุคคลธรรมดา หรือผู้ค้ารายย่อย และร้านค้าต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ซึ่งการซื้อขายแลกเปลี่ยนในแต่ละครั้งมีปริมาณไม่มากนัก ส่วนการค้าแฝงลอยไม่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์
- การส่งออกหรือนำเข้าของหน่วยงานราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจไทย และต่างประเทศ หรือ องค์การระหว่างประเทศ หรือ องค์การกุตลต่างประเทศ
- การค้าสินค้าผ่านแดน เป็นการค้าระหว่างลาวกับประเทศที่สาม เพียงแต่อาศัยการผ่านประเทศไทยเท่านั้น คู่ค้าที่สำคัญของลาวได้แก่ สิงคโปร์ ใต้หวัน ญี่ปุ่น อังกฤษ เยอรมัน อินโดนีเซีย อินเดีย เป็นต้น

ดังตารางแสดงที่ 3.3 สถิติการจัดเก็บรายได้ มูลค่านำเข้า - ส่งออกสินค้า และสถิติมูลค่าสินค้าผ่านแดน เข้า - ออก (ปี 2533 - 2538) ของด่านศุลกากรหนองคาย มีดังนี้

สินค้าส่งออก และนำเข้าที่สำคัญ

สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรม ยานพาหนะ และส่วนประกอบวัสดุ และอุปกรณ์ก่อสร้าง สินค้าแร่ และเชื้อเพลิง สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ สินค้าประมง

สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ไม้แปรรูป ไม้ปาร์เก้ หนังสือ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ โลหะ และเศษโลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์ ไมโมเสด เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องประดับตกแต่งบ้าน หวาย ไม้ซุง

ง. การธนาคาร

จังหวัดหนองคายจัดว่า เป็นจังหวัดที่มีการโอนเข้า - ออก เงินตราทั้งในและต่างประเทศ ในแต่ละปีเป็นปริมาณเงินหลายร้อยล้านบาท เนื่องมาจากมีประชากรไปขายแรงงานต่างถิ่นกันมาก และนิยมไปทำงานในต่างประเทศ โดยจะมีการประสานงาน ติดต่อทำเรื่องขอกู้เงินจากธนาคาร และต้องมีการจ่ายเงินตามเงื่อนไขที่ธนาคารกำหนดการโอนเงินข้ามประเทศ - ข้ามจังหวัด จึงมีอัตราดอกเบี้ยสูง เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียง บางธนาคารลูกค้ามาเข้าแถวรอเบิกเงิน ตั้งธนาคารยังไม่เปิดเวลาทำการ เพราะถ้ามาถึงช้าก็จะมีคิวของลูกค้ารายอื่น ๆ ตามมาอีกเป็นจำนวนมาก ปัญหาของการท่องเที่ยวทุกธนาคารจะมีบริการแลกเปลี่ยนเงินระหว่างประเทศและบางธนาคารจะมีบริการในวันหยุด แต่น้อยมาก ในอนาคตหากหนองคายมีการเจริญเติบโตมากขึ้น คาดว่าการธนาคารจะเปิดบริการในด้านต่างๆ มากขึ้นตามไปด้วย

ตารางที่ 3.3 แสดงสถิติการจัดเก็บรายได้ มูลค่าเข้า - ส่งออกสินค้า และสถิติมูลค่าสินค้าผ่านแดนเข้า - ออก
(ปี พ.ศ. 2533 - 2538) ของด่านศุลกากรหนองคาย มีดังนี้

สถิติการจัดเก็บรายได้ หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	อากรขาเข้า	ค่าธรรมเนียมศุลกากร	ภาษีการค้า/มูลค่าเพิ่ม	รายได้อื่นๆ
2533	14.01	5.97	22.59	1.4
2534	19.01	5.11	25.23	2.96
2535	17.91	2.95	22.10	1.597
2536	17.17	2.21	22.96	1.666
2537	26.95	2.24	40.02	2.46
2538	26.36	0.992	29.10	6.694

สถิติมูลค่านำเข้า - ส่งออก หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	นำเข้า	ส่งออก	รวม	ได้เปรียบดุล
2533	420.300	809.500	1,229.900	389.300
2534	454.070	1,073.800	1,527.870	619.730
2535	353.800	1,096.000	1,449.876	742.124
2536	443.960	1,517.590	1,972.138	1,068.261
2537	637.909	2,044.440	2,713.420	1,394.458
2538	491.367	4,906.050	5,534.003	4,496.487

สถิติสินค้าผ่านแดนเข้า - ออก

ปีงบประมาณ	ประเทศที่ 3 ไปสปป.ลาว	สปป.ลาวไปประเทศที่3	รวม	ประเทศที่3ได้เปรียบดุล
2533	1,154.800	351.900	1,506.700	802.90
2534	1,579.470	661.510	2,240.980	917.97
2535	1,842.610	871.390	2,714.000	971.22
2536	2,766.510	1,395.400	4,161.910	1,371.00
2537	3,564.722	2,042.356	5,607.078	1,522.366
2538	3,956.731	2,391.840	6,348.571	1,564.891

ที่มา : ด้านศุลกากรหนองคาย , ด้านศุลกากรบึงกาฬ , สำนักงานพาณิชย์จังหวัดหนองคาย

จำนวนธนาคารที่เปิดขยายสาขาไปจังหวัดหนองคายมีดังนี้

1) ธนาคารกรุงไทย จำกัด	5	แห่ง
2) ธนาคารออมสิน	8	แห่ง
3) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	4	แห่ง
4) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	2	แห่ง
5) ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ จำกัด	2	แห่ง
6) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	5	แห่ง
7) ธนาคารทหารไทย จำกัด	2	แห่ง
8) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	1	แห่ง
9) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด	3	แห่ง
10) ธนาคารสหธนาคาร จำกัด	1	แห่ง
11) ธนาคารนครหลวงไทย	1	แห่ง

นอกจากนี้ธนาคารภายในเขตเมือง ยังมีหน้าที่บริการแลกเปลี่ยน เงินสกุลต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ซึ่งธนาคารสำคัญ ๆ เช่น ธนาคารกรุงเทพฯ ธนาคารกสิกรไทย จะมีสำนักงานอยู่ใกล้บริเวณตลาดท่าเตด็จซึ่งเป็นที่ที่มีความสำคัญในการท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง

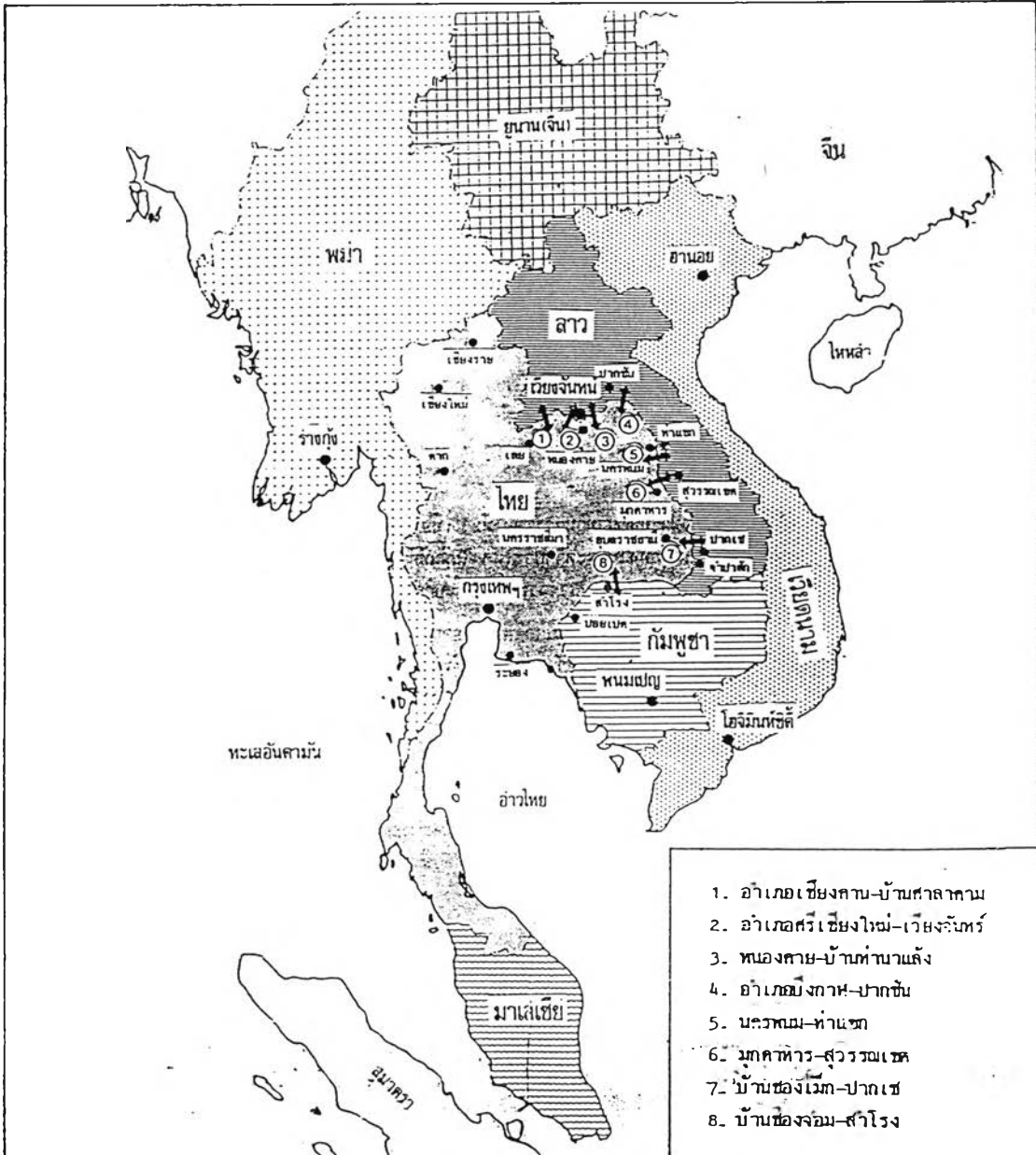
3.5 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับ สปป.ลาว

ความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจระหว่างไทย และ สปป.ลาว มีมาตั้งแต่ในอดีตกาล เพราะไทย และ สปป.ลาวมีพรมแดนที่ติดต่อกัน ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการติดต่อสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ดังกล่าวได้แก่ ความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของทั้งสองประเทศ นอกจากนี้การที่ สปป.ลาว มีลักษณะเฉพาะทางภูมิประเทศ ที่ไม่มีทางออกทะเลและต้องพึ่งพาประเทศไทยเป็นทางผ่านไปสู่นานาประเทศ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการส่งเสริมความสัมพันธ์ดังกล่าว

ลักษณะทางการค้าของไทยและ สปป.ลาว ที่ดำเนินมาในอดีต คือ นับตั้งแต่ สปป.ลาวอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศฝรั่งเศส การค้าในช่วงระยะเวลาดังกล่าว จึงเป็นไปตามนโยบายหลักเจ้าของอาณานิคม โดย สปป.ลาวจะนำเข้าสินค้าที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีพของชาวฝรั่งเศสที่ปกครอง สปป.ลาว โดยที่สินค้าออกที่สำคัญ คือ ขงป่า แร่ดิบ ไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้ ภายหลังจากที่ สปป.ลาวได้รับเอกราชแล้ว ลักษณะการค้าเปลี่ยนแปลงไป โดยจะเน้นการค้าระหว่างนักธุรกิจที่มีภูมิฐานะในบริเวณใกล้เคียงแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ สินค้าหลักที่ สปป.ลาวส่งซื้อจะยังคงเป็นสินค้าอุปโภค-บริโภค และส่งออกสินค้าประเภทไม้และเครื่องเรือน ในช่วงระยะเวลาจากที่ สปป.ลาวเปิดประเทศมาจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้เปรียบดุลการค้ามาตลอด โดยตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 เป็นต้นมา ไทยได้ส่งออกสินค้าไปยัง สปป.ลาว ได้แก่ รถจักรยานยนต์ ผ้าฝืน เคมีภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์พลาสติก และนำเข้าสินค้าที่สำคัญจาก สปป.ลาวคือ กระแสไฟฟ้า ไม้ซุง ไม้แปรรูป ผลิตภัณฑ์จากไม้ และยาสูบ

แทรกแผนที่ 3.10 จุดเชื่อมโยงระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับลาว กัมพูชา

การวางแผนพัฒนาความร่วมมือเพื่อรองรับการเติบโต
การท่องเที่ยวชายแดน กรณีศึกษา: เมืองหนองคาย

แผนที่ 3.10

แสดง จุดเชื่อมโยงระหว่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
กับ ลาวและกัมพูชา

สัญลักษณ์

ส่วนการค้าชายแดนระหว่างไทยและ สปป.ลาว จะมีปรากฏในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับ สปป.ลาว แต่เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจุดผ่านแดนมากกว่า รวมถึงประชากรของทั้ง 2 ประเทศบริเวณจุดผ่านแดนมีจำนวนมากกว่า ทำให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมูลค่าการค้าขายมากที่สุด คือ จุดผ่านแดนหนองคาย-เวียงจันทน์ รองลงมาคือ มุกดาหาร และแขวงสะหวันนะเขต ซึ่งเป็นแขวงที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจทางตอนใต้ของ สปป.ลาว รองจากนครเวียงจันทน์

สินค้านำเข้าของ สปป.ลาว ได้แก่

- ยานพาหนะและอะไหล่ สปป.ลาวนำเข้าสินค้าประเภทนี้มากที่สุด เพราะกำลังมีการเร่งพัฒนาในด้านต่างๆ อีกทั้งประชากรภายในประเทศ ต้องการความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ยานพาหนะและอะไหล่ จึงจัดเป็นตัวจักรสำคัญในการเร่งพัฒนาประเทศ
- น้ำมันเชื้อเพลิง สืบเนื่องมาจากการนำเข้ายานพาหนะ จึงจำเป็นต้องนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิง เพราะ สปป.ลาวไม่มีการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นของตนเอง
- อุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า สปป.ลาวนำเข้าอุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า เพราะประชากรภายในประเทศมีความต้องการความสะดวก ทัดเทียมกับอารยประเทศ อีกทั้งยังเป็นสินค้าที่ทุกครัวเรือนสามารถจัดหามาได้ โดยไม่เกินกำลังความสามารถมากนัก
- เครื่องจักรอุปกรณ์ สปป.ลาวนำเข้าเครื่องจักรอุปกรณ์ เป็นผลมาจากการลงทุนในโครงการต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน ซึ่งนับวันจะทวีเพิ่มมากขึ้น
- เครื่องนุ่งห่มและผ้าผืน สปป.ลาวนำเข้าเครื่องนุ่งห่มและผ้าผืนเข้ามา เพื่อนำไปตัดเย็บเสื้อผ้าส่งเป็นสินค้าออก ซึ่งกำลังขยายตัว รวมถึงการนิยมแต่งกายตามสมัยนิยมของประชากรในประเทศเพิ่มจำนวนมากขึ้น ยังผลให้เครื่องนุ่งห่มและผ้าผืนถูกนำเข้ามามาก

สินค้าส่งออก ของ สปป.ลาว ได้แก่

- ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ เนื่องจากไม้เป็นที่ต้องการของตลาดโลก อีกทั้ง สปป.ลาวมีทรัพยากรป่าไม้เหลืออยู่มาก และยังมีโครงการตัดไม้ในบริเวณที่จะสร้างเขื่อนในประเทศ ทั้งหมด 18 เขื่อน จึงทำให้ไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ เป็นสินค้าออกที่สำคัญ
- ผลิตภัณฑ์จากโรงงาน อันเนื่องมาจากการลงทุนของต่างชาติเข้าไปลงทุนด้านอุตสาหกรรม เพราะ สปป.ลาวมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ อีกทั้งการลงทุนดังกล่าวยังได้รับสิทธิพิเศษใน สปป.ลาว ในฐานะที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา จึงทำการขยายตัวของผลิตภัณฑ์จากโรงงาน เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ
- ไฟฟ้า เป็นสินค้าออกที่มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน เพราะ สปป.ลาวมีโครงการสร้างเขื่อนภายในประเทศมากถึง 18 เขื่อน เพื่อการเกษตรและผลิตกระแสไฟฟ้า กอปรกับประเทศไทยไม่สามารถจัดให้ทุกอำเภอมีไฟฟ้าใช้ในช่วงเวลาอันสั้น เพราะต้องใช้งบประมาณมาก เพราะฉะนั้นการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงทำให้การไฟฟ้าแห่งประเทศไทย นำเข้ากระแสไฟฟ้าจาก สปป.ลาว เข้ามาในพื้นที่ภาคอีสาน นับเป็นกุศโลบายของประเทศไทยในการกระชับสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศไทยและ สปป.ลาว

ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของ สปป.ลาว ได้แก่ ไทย ญี่ปุ่น เวียดนาม และสิงคโปร์ โดยอาศัยไทย เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญในการส่งออกและนำเข้าสินค้า โดยจะพบว่าจำนวนสินค้าหลายรายการมากกว่าครึ่ง ที่ สปป.ลาวนำเข้าทั้งหมดมาจากไทย และในปัจจุบันพบว่าการค้าระหว่าง สปป.ลาวและกลุ่มประเทศสังคมนิยม ลดความสำคัญลง ยกเว้นจีนและเวียดนาม โดย สปป.ลาวทำการค้ากับประเทศโลกเสรีเพิ่มมากขึ้น

3.6 การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ก. การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมติดต่อกับจังหวัดหนองคาย สามารถติดต่อได้ทั้งทางรถยนต์ และทางรถไฟ

1) การคมนาคมทางบก มีทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมการติดต่อระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้ (แผนที่ประกอบ 3.10)

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 เป็นเส้นทางสายหลักที่เชื่อมการติดต่อระหว่าง จังหวัดหนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา สระบุรี และกรุงเทพมหานคร รวมระยะทาง 615 กิโลเมตร

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 เป็นเส้นทางที่เชื่อมการติดต่อระหว่างอำเภอเมืองหนองคาย ผ่านพื้นที่ อำเภอโพนพิสัย อำเภอปากคาด อำเภอบึงกาฬ กิ่งอำเภอบุ่งคล้า อำเภอโขงเจียม ไปยังอำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม รวมระยะทาง 303 กิโลเมตร

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 222 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 212 ที่อำเภอบึงกาฬ ผ่านอำเภอศรีวิไล อำเภอพรเจริญ ไปเชื่อมกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2026 ในพื้นที่อำเภอเซกา และเข้าสู่จังหวัด สกลนคร รวมระยะทาง 55 กิโลเมตร

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 221 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ที่ตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมืองหนองคาย อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรีเชียงใหม่ ไปอำเภอสังคม ติดต่อกับพื้นที่อำเภอปากชม และอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

นอกจากนี้ ยังมีทางหลวงแผ่นดินสายอื่น ๆ รวมทั้ง เส้นทางในความรับผิดชอบของกรมโยธาธิการ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท และ กรมชลประทาน ซึ่งกระจายอยู่ทุกพื้นที่เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงระหว่างอำเภอ ชุมชน ตำบล และหมู่บ้านอื่น ๆ

ทางรถไฟ มีเส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือจากกรุงเทพมหานคร ถึง จังหวัดหนองคายผ่านอำเภอเมืองหนองคาย เป็นระยะทาง 624 กิโลเมตร (แผนที่ประกอบ 3.10)

2). การคมนาคมทางน้ำ เนื่องจากอยู่ติดกับแม่น้ำโขง และมีการค้าชายแดนกับประเทศลาว ทำให้มีสินค้าเข้าและส่งออกทางน้ำได้ 3 ทาง คือ

- ท่าเสด็จ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองหนองคาย ตรงข้ามกับท่าเรือ ของสาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว

- ท่าแพขนานยนต์ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองหนองคาย ตรงข้ามกับ ท่านาแล้งของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- ท่าแพขนานยนต์บึงกาฬ อยู่ที่อำเภอบึงกาฬ ตรงข้ามกับแขวงบอลิคำไซของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ใช้เรือในการขนส่งสินค้าและผู้คนที่ต้องการเดินทางไปประเทศลาว

การเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย - ลาว บริเวณหาดจอมมณี อำเภอเมืองหนองคาย ตรงข้ามกับท่านาแล้งของประเทศลาว ใช้ในการขนส่งสินค้า และผู้คนที่ต้องการเดินทางไปประเทศลาวโดยทางรถยนต์ ทำให้การคมนาคมขนส่งทางน้ำมีบทบาทลดลง

ส่วนการคมนาคมทางอากาศในขณะนี้ยังไม่มีท่าอากาศยาน ดังนั้นการเดินทางต้องอาศัย ท่าอากาศยานจังหวัดอุดรธานี และเดินทางต่อมายังจังหวัดหนองคาย ระยะทางประมาณ 53 กิโลเมตร

ข. การสาธารณสุข

จังหวัดได้มีการจัดการให้บริการแก่ประชาชนตามหลักสาธารณสุขมูลฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในเขตชนบท

จำนวนสถานบริการด้านสาธารณสุข

- โรงพยาบาลของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุข	13	แห่ง
- สถานพยาบาลของสาธารณสุขชุมชน	12	แห่ง
- สถานีอนามัยตำบล	112	แห่ง
- โรงพยาบาลเอกชน	2	แห่ง
- คลินิกแพทย์	28	แห่ง
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	18	แห่ง
- ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จ	42	แห่ง
- ร้านขายยาแผนโบราณ	47	แห่ง

จำนวนแพทย์ 55 คน ทันตแพทย์ 14 คน เภสัชกร 16 คน

อัตราการแพทย์ 1 คน ต่อ ประชากร 15,732 คน

โรคที่พบมากที่สุด คือ โรคมะเร็งทุกชนิด โรคหัวใจ

- อัตราการเกิดต่อปี 15.79 ต่อประชากร 1,000 คน
- อัตราเพิ่มของประชากรต่อปี ร้อยละ 1.74

จากการวิเคราะห์ ตั้งข้อสังเกตและสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากประชาชนทั้งไทยและลาวพบว่า เมื่อพิจารณาจากจำนวนสถานบริการทางด้านสาธารณสุข มีโดยเฉพาะในเขตเมือง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะประชาชนในประเทศลาวได้เข้ามาใช้บริการทางด้านสาธารณสุขจากฝั่งหนองคาย โดยเฉพาะในส่วนของคลินิกเอกชน ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว และไม่ต้องแสดงหลักฐานให้ยุ่งยากซับซ้อนเหมือนในฝั่งลาว อีกทั้งแพทย์ผู้ชำนาญเฉพาะทาง ต่าง ๆ ได้มาตรฐานกว่าทางฝั่งลาว และในส่วนของผู้ป่วย

ที่มีอาการหนัก จำเป็นต้องนอนค้างในโรงพยาบาล ก็สามารถกระทำได้เป็นกรณีพิเศษ โดยสามารถเลือกใช้บริการได้ใน 3 จังหวัด คือ หนองคาย อุดรธานี และขอนแก่น อย่างไรก็ตามประชาชนชาวลาวส่วนใหญ่ ก็ยังคงใช้บริการในจังหวัดหนองคายอันมากเนื่องจากข้อจำกัด ทางด้านงบประมาณ

นอกจากนี้ บริการทางด้าน ทันตกรรม เภสัชกรรม ร้านขายยาก็มีประชาชนชาวลาว จนถึงนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการไม่น้อย

ค. ไฟฟ้า

การไฟฟ้าจังหวัดหนองคาย มีสถานีไฟฟ้าแรงสูงของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) 1 แห่ง ซึ่งรับกระแสไฟฟ้าจากเขื่อนอุบลรัตน์ และเขื่อนน้ำอึม ของสปป.ลาว ขนาดกำลังการผลิต 115 K.V. หรือขนาด 115,000 โวลต์ แล้วแปลงกำลังส่งกระแสไฟฟ้าเป็นขนาด 22 K.V. หรือ 22,000 โวลต์ ให้กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งหม้อแปลงที่รับได้เป็นขนาด 25 M.V.R. เขื่อนน้ำอึมของ สปป.ลาว สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ในปริมาณมากในอนาคตหากหนองคาย

สำหรับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในจังหวัดหนองคายมี 2 จุด คือ

1) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดหนองคาย รับผิดชอบ อำเภอ/กิ่งอำเภอ ในบริเวณเขตตะวันตก 5 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ (อำเภอเมือง อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอสังคม อำเภอโพนพิสัย กิ่งอำเภอ สระใคร)

2) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอบึงกาฬ รับผิดชอบ อำเภอ / กิ่งอำเภอ ในบริเวณเขตตะวันออก 7 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ (อำเภอปากคาด อำเภอโซ่พิสัย อำเภอบึงกาฬ อำเภอพรเจริญ อำเภอศรีวิไล อำเภอเซกา อำเภอบึงโขงหลง กิ่งอำเภอรัตนวาปี อำเภอเฝ้าไร่ และอำเภอนุ่งคล้า)

การไฟฟ้าส่วนภูมิกษาคนี้ จะรับกระแสไฟฟ้าของ กฟผ. จากขนาด 22 K.V. หรือ 22,000 โวลต์ เพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับสำนักงาน และอาคารบ้านเรือนของประชาชนภายในจังหวัดต่อไป

ง. ประปา

มีสำนักงานการประปาส่วนภูมิภาคที่รับผิดชอบและดำเนินการในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย ดังนี้

- การประปาหนองคาย รับผิดชอบ อำเภอเมืองหนองคาย
- การประปาศรีเชียงใหม่ รับผิดชอบอำเภอศรีเชียงใหม่ และอำเภอสังคม

- การประปาปากคาด   รับผิดชอบ   อำเภอปากคาด
- การประปาบึงกาฬ   รับผิดชอบ   อําเภอบึงกาฬ และอำเภอพรเจริญ
- การประปาบ้านแพง   รับผิดชอบ   อำเภอบึงโขงหลง ของจังหวัด
หนองคายเข้าไปด้วย

แม้ว่าจังหวัดหนองคาย จะมีฝนตกค่อนข้างมาก และเป็นไปตามฤดูกาล แต่เมื่อถึงหน้าแล้ง ก็ยังมีบางหมู่บ้านที่ประสบภาวะความแห้งแล้ง และขาดแคลนน้ำกิน น้ำใช้ ให้กับหมู่บ้านต่าง ๆ อย่างถาวรโดยจะก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านให้ครบทุกหมู่บ้าน

ขณะนี้นางานต่างๆ เช่น กรมโยธาธิการ การประปาส่วนภูมิภาค กรมอนามัย กรมทรัพยากรธรณี สำนักงาน รพช. กรมโยธาธิการ ได้มีการนำเอางบโครงการพัฒนาจังหวัด (งบสนับสนุนส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น) มาดำเนินการในการแก้ปัญหาของหมู่บ้านภายในจังหวัดกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด ซึ่งทางจังหวัดกำลังดำเนินการเร่งรัดให้เป็นไปตามเป้าหมายต่อไป

จ. โทรศัพท์

ในปัจจุบันสำนักงานบริการโทรศัพท์จังหวัดหนองคาย ได้ปรับปรุงและขยายบริการในเขตพื้นที่จังหวัดให้ครอบคลุมทุกอำเภอ ปัจจุบันมีชุมสายโทรศัพท์ที่เปิดบริการ 12 ชุมสาย มีจำนวนเลขหมายเต็ม 8,352 เลขหมายเปิดให้ใช้บริการ 7,720 เลขหมาย เลขหมายคงเหลือ 632 เลขหมาย แต่มีผู้ขอจองติดตั้งถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2537 จำนวน 5,389 เลขหมาย ซึ่งการให้บริการโทรศัพท์ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชนในจังหวัด ที่อำเภอเซกาและอำเภอบึงโขงหลงไม่มีคู่สายขยาย แต่มีผู้ขอจองติดตั้งสูง การให้บริการส่วนมากจะอยู่ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย และเขตชุมชน สุขาภิบาลของอำเภอต่าง ๆ โทรศัพท์จังหวัดหนองคายมี โครงการขยายหมายเลขโทรศัพท์ ในช่วงปี พ.ศ. 2537 - 2539 จำนวน 6,144 เลขหมาย โดยในปี พ.ศ. 2537 ขยาย 1,920 เลขหมาย ปี พ.ศ. 2538 ขยาย 3,200 เลขหมาย และปี พ.ศ. 2539 ขยาย 1,024 เลขหมาย สำหรับโทรศัพท์สาธารณะทางไกลชนบท ปัจจุบันมี 29 ตำบล ซึ่งในปี พ.ศ. 2535-2539 มีโครงการขยายโทรศัพท์ สาธารณะทางไกลชนบทให้ครบทั้ง 102 ตำบล โดยมีตำบลละ 5 เลขหมาย

ในส่วนของบริการทางด้านโทรทัศนภายในสถานที่ท่องเที่ยวภายในเขตเมืองพบว่า ยังสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน ยังไม่พอเพียง โดยเฉพาะตู้โทรศัพท์แบบโทรอัตโนมัติทางไกลต่างประเทศ (ตู้สีเหลือง) ยังไม่มีบริการในอนาคตหากมีการขยายตัวของเมืองมากขึ้น คาดว่า น่าจะมีการติดต่อเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3.4 แสดงการให้บริการของสำนักงานบริการโทรศัพท์ จังหวัดหนองคาย ปี พ.ศ. 2538

เรื่อง	TOT	TT&T	รวม
ชุมสายที่เปิดให้บริการปัจจุบัน (ชุมสาย)	12	3	15
เลขหมายโทรศัพท์ที่มี (เลขหมาย)	5,904	6,144	12,048
เลขหมายโทรศัพท์ที่มีผู้ใช้	8,017	2,480	10,497
คู่สายโทรศัพท์ที่มีคู่สาย	11,450	4,500	15,950
คู่สายโทรศัพท์สาธารณะปัจจุบัน	183	0	183
-ท้องถิ่น - ทางไกล (หยอดเหรียญ)	91	0	91
-สาธารณะทางไกลชนบท	39	0	39
-สาธารณะแบบใช้บัตรในข่ายสาย	53	0	53
โทรศัพท์CELLULAR 470MHZ			
(เลขหมาย) เต็ม	1,000	-	1,000
เปิดใช้	27	-	27
สถานภาพอุปกรณ์โทรคมนาคมฯ(วงจร)			
-วงจรทางไกลใช้งาน	866	-	866
-วงจรเช่าใช้งาน	219	-	219
ผู้ปฏิบัติงานรวม (คน)	90	-	90
แบ่งเป็น - สายอำนวยความสะดวก	7	NA	7
- สายพาณิชย์	26	NA	26
	TOT	TT&T	รวม
- สายช่างตอนนอก	30	NA	30
	27	NA	27

ที่มา : สำนักงานจังหวัดหนองคาย

ตารางที่ 3.5 แสดงเป้าหมายการติดตั้งโทรศัพท์จังหวัดหนองคาย

ประเภท	ประจำปีงบประมาณ 2539	ประจำปีงบประมาณ 2540		
	TOT	TT&T	TOT	TT&T
1. โทรศัพท์สาธารณะ 100 เลขหมาย	-	-	60 เลขหมาย	-
2. โทรศัพท์ธรรมดา	-	1,000 เลขหมาย	1,130 เลขหมาย	1,500 เลขหมาย

ที่มา : ฝ่ายข้อมูลและติดตามประเมินผล สำนักงานจังหวัดหนองคาย

จ. ไปรษณีย์

มีสถานที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข อยู่ทุกอำเภอ / กิ่งอำเภอ รวมทั้งที่ทำการไปรษณีย์ อนุญาตของเอกชน 16 แห่ง ที่บ้านเวียงคุก บ้านเดื่อ บ้านหินโงม บ้านหาดคำ บ้านผือ บ้านโนนสวรรค์ บ้านคุดแคน บ้านกุดบง บ้านหนองควาย บ้านสุขสำราญ บ้านทุ่งหลวง บ้านโพนบก บ้านโนนคู่ บ้านแปรจาน บ้านมีชัย บ้านเขม

สืบเนื่องจากจังหวัดหนองคาย มีประชากรไปขายแรงงานในต่างถิ่นเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการใช้บริการทางด้านไปรษณีย์และโทรเลขเพื่อติดต่อสื่อสารเป็นจำนวนมาก หรือแม้แต่บริการรับฝากเงินทางธนาณัติ ซึ่งมีจำนวนเงินไหลเวียนมาก ในช่วงต้นและปลายเดือนจะมี ผู้หญิง เด็ก และคนชรา มานั่งเข้าแถวรอคิวเบิกเงิน ธนาณัติที่ลูกหลานทยอยส่งมาเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่พบเห็นได้ในพื้นที่ที่มีการอพยพแรงงานไปขายแรงในต่างพื้นที่

นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยว ตลอดจนชาวลาวส่วนหนึ่ง เข้ามาใช้บริการโดยเฉพาะชาวลาวเข้ามาใช้บริการในการติดต่อกับลูกหลาน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะฝั่งลาวมีขั้นตอนยุ่งยากและล่าช้าในการบริการทางด้านไปรษณีย์ อันเนื่องมาจากระบบการปกครอง

ช. สื่อสารมวลชน

- วิทยุกระจายเสียง จังหวัดหนองคายมีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ของกรมประชาสัมพันธ์ ภาคความถี่ A.M. 1 สถานี และภาคความถี่ F.M. 1 สถานี นอกจากนี้ ยังมีสถานีวิทยุขององค์การสื่อสารมวลชน แห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) 1 สถานี และสถานีวิทยุกระจายเสียงทหารเรือ 1 สถานี (ส.ทร. 12 หนองคาย)

- สถานีโทรทัศน์ ททบ. 5 (สถานีรับสัญญาณและถ่ายทอด)
- หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น 1 ฉบับ (น.ส.พ.ลำโขง)